

# DOMOLJUB



Izhaja vsak četrtek. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 vin, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 vin.) — Posamezne številke se prodajajo po 10 vin.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice štev. 2.

Štev. 37.

V Ljubljani, dne 16. septembra 1909.

Leto XXII.

## Mačeha.

Slovenski svobodomiselci so imeli svoj shod dne 5. septembra v ljubljanskem Narodnem domu, shajališču ljubljanskih liberalcev. Že prostor sam je pomenljiv. Narodni dom stoji v znamenju kanta; ko bi ga ne držala mestna hranilnica, bi bil že davno prodan. Prav je, da gredo svobodomiselci v bankerotno družino. Kant čaka tudi njih. S shoda sta zanimivi dve reči, ki se nam jih zdi vredno pribiti, da jih zve tudi širši svet.

I. Najbolj želi gotovo vsak vedeti, kako hoče novi Juri Kobilica svoje neumnosti spraviti v svet. Pri tem nas seveda ne briga prav nič njihovo pusto zabavljanje proti cerkvi in veri, papežu in duhovnikom. Tu niso vstanu nič novega povedati: zabavljajo pač in kolnejo, kakor smo že vajeni. To je pa gotovo zanimivo izvedeti, po kakšni poti hočejo svojo gnojnico zvoziti med ljudi. Škoda, da so tudi v tem oziru gonili samo staro lajno, ki smo je že tudi od prej vajeni.

Prvič hočejo odpraviti krščanski zakon. Ta jih bode. Z vsemi silami se hočejo potegovati za to, da bodo ljudje k poroki hodili pred okrajnega glavarja, kjer bo menda brič za mežnarja. Pravzaprav — to so tudi očitno in naravnost povedali — bi najrajše, da bi sploh nobenega zakona ne bilo, marveč da bi se možili in ženili kakor ljuba živinica na paši. Naše ljudstvo je že pri volitvah v državni zbor, ki se je pri njih tudi šopirila svobodna misel proti zakonu, jasno pokazalo, da s to rečjo ne bo nič. Kdor hoče živeti po zgledu juncev in kozlov, mu seveda ne moremo braniti; toda sam naj si pripiše, če ga bodo ljudje ravno tako cenili in spoštovali, kakor se spodobi za blagodišečo kozlovsko žival.

Drugič hočejo svobodomiselci vreči krščanski nauk in sploh vse, kar spominja

na Boga in na vero, iz šol. Otroci naj bi v šoli nič verskega ne slišali; duhovniku naj bi bila zabranjena pot v šolo. Tudi ta je že stara. Svobodomiselni učitelji so to reč že zdavnaj zagnali in pri zadnjih volitvah so tudi s tem poizkusili srečo, pa seveda zastonj. Krščanski starši si ne bodo dali vzeti svojega vpliva na šolo, ki jo sami združujejo s svojimi groši. Prej pojdejo liberalni učitelji iz šol, nego krščanski nauk!

Tretja reč je pa nekoliko nova, ali vsaj ne tako premeta kot prvi dve. Svobodomiselci zahtevajo namreč, naj bi se ljudje nič več ne pokopavali, marveč, naj bi se napravile velike peči, kjer bi se mrličji zažigali. Ta reč je pa precej draga; vsi svobodomiselci niso toliko vredni, kolikor bi stala ena taka peč. Če hočejo sami svoje kosti sežgati, naj jih le. Slovensko ljudstvo jim bo tudi v tem oziru kazalo osle.

II. Druga zanimivost je pa ta, da so se pri shodu svobodomiselci do grdega skregali in skoraj stepli. Liberalcem so naravnost očitali, da so hinavci, da hodijo med ljudstvo z roženkrancem in se hlinijo da so bolj katoliški kot škof sam, zato, da bi jih vlovili za svojo stranko. V Domoljubu smo liberalno bando že večkrat opisali, kako umazano hinavska je. Vse te stranke — narodno-napredna, samostojna kmečka, napredna kmečka, narodno delavska in kakor se jim že pravi, — žive samo od hinavstva. Svobodomiselci so zdaj potrdili naše dokaze; o Hribarju in Žerjavu so povedali, kaj sta. Nam je to všeč. Svobodomislec, ki se ljudem hlini, da je kristjan, je dvakrat grd in vreden, da ga napode z mokrimi cunjami, odkoder je prišel.

Na shod so prišli večinoma liberalni študentje, njihova glorijska bo pri kraju, ko se bodo jeli potezati za razne službe. Prepričani smo, da bo marsikdo izmed njih še lazil za našimi poslanci. Takrat se mu bo

povedalo, po čem je maslo. Dopoldne jih je bilo dobro 200; popoldne pa do 60. Nazadnje, ko so se jeli kregati, jih je pa večina odšla tako, da se je shod končal jalo vo na vse strani.

Svobodomiselci imajo za svoje znamenje mačeho, znano višnjevo cvetico. Lepo, pomenljiv znak! Ko bi svobodomiselci zmagali, bi slovensko ljudstvo dobilo mačeho za svojo gospodinjino in sicer najbolj neusmiljeno in brezsrčno, kar jih je kedaj živelo na svetu. Ne mara je. Mačeha ne bomo postavili na mesto svoje matere, naše katoliške cerkve!



## Političen pregled.

AVSTRO - OGRSKA.

Flikarije,

katerih se sedaj poslužuje baron Bienenrth, da bi dosegel sporazum med Slovani in Nemci, predvsem pa med Čehi, ali boljše, da reši svoj potapljaški čoln, so pravne konference. Bienenrth je res spočetka bil mnenja, da bo s pravnimi konferencami vse v lep tir spravil, toda sedaj so se mu oči odprle in če še ni, bo prišel po padcu do prepričanja, da slovanski narodi, oziroma njihovi poslanci niso otroci, katerim se takoj solze posuše ter smeh pokaže na ustih, kakor hitro jim mati pomoli košček kruha.

Spravne konference

so se kakor znano pričele 6. septembra. Z voditelji nemških meščanskih strank 7. septembra, s češkimi poslanci pa 8. septembra. Pretekli teden so se sešli na Dunaju tudi nemški in češki poslanci. Posredoval je Bienenrth. Na konferenci se je kazala od češke strani nezaupljivost, od nemške pa ošabnost. Zato ste pa tudi obe strani izražali le slošne zahteve, ki niso

nič pomenile. Obema strankama se je bralo na obrazu, da so pogajanja le igra, priprava za boj. Čehi so sprevideali, da se z Nemci ne da pogajati, temveč le bojevati, zato so zaključili svoje želje s tem, da so prenesli sporazum na bodoči češki deželni zbor. Nemci so pa rekli, da čakajo še seje svojih poslancev iz Češke. Poleg tega se je Bienerth pogovarjal tudi s češkim domačinom Začkom ter z nekaterimi češkimi in poljskimi poslanci. Spravnih pogajanj je dosti, le sprave ni, ker je razmerje Slovanov do Nemcev ravno tako, kakor je bilo prej.

#### Točka, okoli katere se vse vrti,

je sedaj češki deželni zbor, ki je sedaj zatvorjen. Zatvorjen pa je, ker Nemci obstruirajo, ne radi tega, ker se jim kaka krivica godi, temveč ker hočejo po ceni priti še do enega mandata v češkem deželnem odboru. Čehi se tej zahtevi odločno upirajo. Delovanje deželnega zbora, ki bi bilo potrebno z ozirom na deželo, je ustavljeno. Ko so pričeli obstruirati slovenski poslanci v državnem zboru, ter hoteli odvrniti krivico, ki preti Bosni, je nastalo grozno vplije v nemškem taboru, češ, v nevarnosti je cela država. Vse je pa v redu sedaj, ko nemški poslanci na Češkem obstruirajo.

#### Otvoritev češkega deželnega zbora.

Veliko se pričakuje od delovanja češkega deželnega zbora, zato pa tudi vsak nestrpnost pričakuje, kedar bode odprt. Med tem ko je treba res treznega postopanja, da se poležejo duhovi, pa baron Bienerth skače iz ene misli v drugo. »Narodni Listy« poročajo, da je baron Bienerth sklenil češki deželni zbor na vsak način sklicati, naj se mu konference med Čehi in Nemci posrečijo ali ne, iz Dunaja se pa poroča, da je Bienerth ta svoj sklep že v toliko spremenil, da hoče, ne glede na češko-nemški sporazum, deželni zbor le v tem slučaju sklicati, ako Nemci obstrukcijo opuste. Saj se nam mož smili: ako že misli, da je pravo zadel, pa dobi od nemške strani opomin, in takoj mora postaviti drugo misel. Deželni nadmaršal češki, princ Ferdinand Lobkovic, namerava sklicati konferenco načelnikov strank v češkem deželnem zboru, ki bi se pečala s programom zasedanja. Vlada želi, da bi se češki deželni zbor sedaj sešel, da se konstituirajo. V jeseni bi bilo pa šele prvo zasedanje. Kakor se sedaj poroča iz Dunaja, bo deželni zbor sklican 21. septembra.

#### Narodnostna sprava.

Kako lepo se Nemci pripravljajo za mir in spravo med narodi, kažeta dva njihova shoda. Enega so sklicali nemški svobodomiselniki poslanci v Lincu. Izmed točk, ki so jih določili, je najvažnejša ta: »Zahteva se brezpogojna enojezičnost Nižjeavstrijske in pozdravlja ondotno obrambeno gibanje. Češke »upade« na Dunaj je treba smatrati za pojav vseslovanstva, ki dela na to, da se Avstrija odreče zvezi z Nemčijo.« S tem so zahtevali, naj se uresniči in sankcionira lex Axmann.

2!

#### Lex Axmann.

Lex Axmann je postava poslanca Axmanna, ki določa, da sme na Nižjem Avstrijskem, torej tudi na Dunaju, le nemški narod iz lastnih sredstev vzdrževati javne šole. To je višek nemške nesramnosti, ako se pomisli, da je na Dunaju samem okrog pol milijona Čehov in da bi bili vsi njihovi otroci oropani pravice, posluževati se v najnižjih razredih materinega jezika. Ne manjka dosti, da bi Čehi vsled svoje množine dosegli pravno dvojezičnost, tu pa pridejo Nemci ter zahtevajo, da ne smejo vsi ti Čehi imeti niti ene svoje javne šole. V poštev pridejo tudi drugi narodi, ki na Dunaju po številu precej napredujejo. Zlasti Slovenci se tako množe, da bi v doglednem času bili upravičeni, zahtevati svojo šolo. In kdor meni, da bodo Nemci ostali samo pri Nižje Avstrijskem, se moti. Prvi kraj, kamor se bodo podali s svojo Axmannovo postavo, bo Koroška. Kako upravičeno bi jim morali Slovani vračati z isto mero. Če hočejo biti Nemci dosledni, naj pa še na Kočevskem zaprejo višjo gimnazijo in ljudske šole ter naj pošiljajo kočevske otroke v slovenske šole.

#### Prvi korak

k uresničenju te »vzvišene« nemške misli, je zatvoritev zasebne češke šole v Poštorni na Nižjem Avstrijskem. Zatvoritev se je izvršila popolnoma po nemškem receptu, namreč na ta način, da so postavili pred češko šolo kakih sto orožnikov, ki so vsakega češkega otroka takoj pognali nazaj, ako se je drznil, približati šoli. Češko prebivalstvo je seveda še vedno silno razburjeno ter zahtevajo s pomočjo šolskega štrajka javno češko šolo. Tej zahtevi nasproti so pa Nemci postavili postavbo Axmannovo o izključitvi češkega jezika iz šol in javnosti, t. j. o ugonobljenju Čehov na Nižjeavstrijskem.

#### Nemški krščanski socialci

so priredili na Dunaju shod, ki je drug shod, s katerim so Nemci pokazali, kako se pripravljajo Nemci za spravo med narodi. Na dnevnem redu so bile narodnostno-politične razmere na Nižjeavstrijskem. Bistre glave so prišle do sklepa, ki se glasi: Da se ohrani nemški značaj prve dežele v državi, ni le samoobsebi umevna dolžnost Nemcev, temveč je največjega pomena za državo, ker se s tem odstrani pogubonosni boj na Nižjeavstrijskem. Zato zahteva krščanskosocialna stranka od vlade, da se čim prej sankcionira lex Axmann. — Res je, najprej se prekine besedičenje med volkom in ovco, ako volk ovco požre, res je pa tudi, da to ni krščanski socializem, ki ga hočejo nemški krščanski socialci zastopati.

#### Edino Nemci,

in še ti ne vsi, upajo, da bodo prodrli s šolsko postavbo. »Fremdenblatt«, glasilo vlade, obsoja protičeško gonjo na Nižjeavstrijskem. Baron Bienerth je pa nasproti češkima poslancema izjavil, da priznava lepo vedenje dunajskih Čehov, ki so ga kazali ob priliki izgredov. Do te misli je pač prišel, ko je gledal in poslušal divje

rjojenje nemških surovežev, ki so te dni priredili na Dunaju svoj »bumel« ter s tem hoteli pokazati, da je Dunaj njihov. Nemški krščanski socialci so za krivično šolsko postavbo, češka demokracija pa piše v listu »Deinické Listy«: »Že samo priprave za omogočenje sankcije lex Axmann bi za vso češkoslovensko socialno demokracijo pomenile vzrok vojske v najusodnejšem pomenu te besede. Začel se bo potem boj na življenje in smrt.

#### Hujši, kakor Nemci,

po so v tem oziru slovenski socialni demokratje in slovenski svobodomiselniki, ki kratkoma zahtevajo, da se uvedejo v vse slovenske ljudske šole na Kranjskem nemške učne knjige, da bodo ljudje zamogli brati vsaj svobodomiselnine ali brezverske stvari, katerih v slovenskih knjigah ni dobiti. Slovenski svobodomiselniki imenujejo »Družbo sv. Mohorja« največji škandal, čeravno je bila dosedaj prva pospešiteljica slovenskega čuta, drugod bi se pa bahali s svojo narodnostjo, ako bi jih kdo poslušal. — Toda to le mimogrede, da se poznamo.

#### OGRSKA.

Glavna točka, okoli katere se suče politično življenje, je volivna preosnova, katero želi vladar. Neodvisna stranka, obstoječa iz 48 poslancev, se volilni preosnovi upira ter skuša vreči Wekerlovo ministrstvo. Večina, obstoječa iz 67 članov, je za volilno preosnovo. Ako bi koalicijska stranka zmagala ter vrgla ministrstvo, se bode sestavilo zunaj strank in zunaj parlamenta ministrstvo, ki bo njegova naloga, da izvede volilno reformo, to je da doseže splošno enako volilno pravico in nove volitve. O bančnem in vojaškem vprašanju sedaj ni govora, ker pride na vrsto v novem državnem zboru.

#### Wekerle demisionira.

Najnovejše poročilo iz Ogrske poroča, da Wekerle odstopi.

#### Kulturni boj na Ogrskem.

Kakor v Avstriji, se godi Slovanom tudi na Ogrskem. Mažari po vsej sili hočejo zatreti slovanski življenje v svoji državi polovici. Naučni minister Aponyi zahteva od škofov, da se poučuje veronauk pri rumunskih otrocih mažarski. Pravi, da je to minimalno, kar zahteva korist ogrske države ter žuga duhovščini, da jim odvzame plačo, ako ga ne bodo ubogali. Tej sili so se rumunski škofje odločno uprli ter zahtevajo od duhovščine, da vstaja v boju, ki je boj za pravice sv. vere in cerkve. Rumunski škofje ne bodo stopili v nasprotje z narodnim čutom svojega ljudstva in z stoletja starimi tradicijami cerkve v Rumuniji. Razvidno, da Mažari ne gredo le proti slovanskemu narodu, temveč tudi proti cerkvi. Boj š ni odločen.

#### SRBIJA.

Malo je manjkalo, da ni padlo ministrstvo Novakovića. Delo, ki ga je moral to ministrstvo izvršiti, je bilo veliko. Odločiti je moralo, ali naj se začne nevaren boj z Avstrijo, ali pa naj se postavi nasprotje z javnim mnenjem, ki je bil nahujskano od zunaj, takrat za vojski

Vlada je sprevidela, da je boljše, odložiti še za enkrat veliko srbsko idejo, ter odstopiti od vojske. Kakor hitro pa se je obrnila pozornost od zunanje politike, so se pričeli notranji nemiri. Vodja starodikalcev, Pasič, ki se je moral zadovoljiti z mestom stavbenega ministrstva, je jel ruvati proti ministrskemu predsedniku. Vendar se je Novakoviču posrečilo, Pasiča ugnati. Sem in tja prihajajo tudi iz Srbske novice o kraljeviču Juriju, ki ne delajo princu nikake časti. Enkrat se je poročalo, da je Jurij svojega voznika tako sunil, da ta leži v bolnišnici na smrtni postelji, drugič zopet, da se princ nedostojno vede v občevarstvu z vplivnimi političnimi osebami.

### GRŠKA.

Tu se še ni poleglo vznemirjenje v vojaških krogih, ki je lahko usodepolno za kraljevo rodbino in za državo sploh. Vrhovni poveljnik armade je bil doslej prestolonaslednik Konstantin. Mož je izobražen, resen in delaven. V grško-turški vojski leta 1898 je bila grška armada večkrat pobita in Konstantin je z žalostjo opazoval, da tliči krivda v grški armadi sami, ker je bila premalo disciplinirana. Lotil se je z vso vno delu ter sedaj kot vrhovni poveljnik skušal uvesti v armado tisti red in tisto disciplino, ki jo je opazal v nemški ali avstrijski armadi. Tu je pa naletel na odpor v častniških krogih, ker mnogim ni bila ljuba tako trda disciplina. Uporniki so zahtevali, da odstopi Konstantin kot vrhovni poveljnik ter skušali odstraniti tudi kraljevo rodbino. Treba jim je pridobiti le še v zbornici večino, zato so razpredli živalno agitacijo med poslanci. Kraljeva rodbina, ki si je v svetosti pravičnega postopanja, je globoko užaljena ter je pripravljena, v slučaju, da uporni častniki v zbornici zmagajo, prostovoljno se odreči prestolu in odpotovati iz dežele.

### TURŠKA.

Čeravno finančni minister turški trdi, da so turške finance v dobrem stanju, vendar išče sedaj Turčija posojilo. Poslala je že svojega agenta v Ameriko, da v Združenih državah izposluje posojilo. Izposodila bi si pa rada 7 milijonov funtov ki bi jih vračala z večjimi obrestmi.

### Nerednosti v mladoturški vladi

se že kažejo. Začele so se v armadi. Stari sultan je mnogo častnikov povzdignil, ne zaradi sposobnosti, temveč ker so se mu znali prilizovati. Nova vlada je pa glede tega izdelala postavbo, s katero so kratkoma več visokih vojaških dostojanstvenikov degradirali. Tako postopanje pa v nena v vojaških krogih odpor proti vladi. Nadalje je nova vlada postavila za kmetijstvo, trgovino, in stavbe takega ministra, ki ni delal za državno korist, temveč za svojo. Pokazal je to pri železnici, ki jo delajo Amerikanci v Aziji, kjer se gre za to, da se železnica oprosti za 99 let davkov.

### Abdul Hamid,

stari sultan, je menda zelo nervozen. Da mu preženejo to bolezen, so mu dovolili, da sme v svoji vili delati omare.

### KITAJSKA

pridno pošilja čete in živež v Mandžurijo, da se zavaruje proti Rusom. Odnosaji med Kitajsko in Japonsko so povoljni.



## LISTEK.

### Zadnji dnevi Jeruzalema.

(Lucij Flav.)

Zgodovinski roman. — Spisal J. Spillmann D. J

(Dalje.)

»Slava bogovom, slava razdiralcem obzidja!« vzklikne poveljnik in se obrne obenem k Bereniki: »Prosim te, ne drzni se približati v tem času zidovom Antonije! Tudi s tega grobišča boš lahko videla vse in sicer brez posebne nevarnosti! — Lucij Flav, zdaj je prišla ura, ko boš moral izpolniti svojo besedo! Poklič! prvo kohorto pete legije in se ji postavi na čelo! Ko se bo zidovje sesedlo, plani bliskoma čez njegove razvaline in si osvoji vrzel!«

Po teh besedah je Tit, ne da bi se brigal za Bereniko, odhitel k vojakom, da bi njegova navzočnost v njih zbudila podvojeno hrabrost. Na obzidju so še vedno butali ovni v drobeče se zidovje Antonije. Prasketanje in pokanje v njegovi sredini je rastlo od hipa do hipa. »Nazaj!« zakliče Tit nenadoma, »umaknite se!« — in velik del zidu se je s silnim truščem sesedel na kupe. Med rimskimi četami so zadoneli zmagoslavni klici veselja in se širili od legije do legije. Berenikino ploskanje, ki je kazala svoje zadovoljstvo, kakor da je v gledališču, je šestdeset tisoč moških glasov popolnoma udušilo.

Se vedno je padalo kamenje in še vedno je bila vsa okolica zagnjena v neprodiren oblak prahu, ko je tribun Lucij dvignil svoj meč in zaklical svoji kohorti: »Za menoj, hrabri Rimljani!« in planil čez kupe razvalin. Toda Judje so ga sprejeli z jato puščic in zaničljivim krohotanjem.

»Stoj, tribun!« zakliče desetenik Sabin in si briše gosti prah iz oči: »Ali ne vidiš, da so ti judovski lisjaki postavili znotraj drugo obzidje, dočim so naši ovni doslej prebili samo prvo?«

Desetenik je govoril resnico. Janez iz Gishale je bil v treh tednih, ko so Rimljani gradili svoje nasipe, sezidal na notranji strani drugo, ravno tako močno obzidje, ki je bilo oddaljeno od prvega samo nekaj komolcev. Razvaline in še stoječi deli prvega obzidja so bili zdaj Rimljanom tako na poti, da se jim je zdelo skoraj nemogoče, približati svoje oblegalne stroje drugemu obzidju.

»Prinesite lestvice!« veli Lucij in vztraja pogumno s peščico mož na svojem mestu v varstvu svojega ščita.

Treba je bilo silno napora, preden so vojaki spravili težko, na koncu z železom okovano napadalno lestvo čez kupe razvalin in zapičili njeno ostrino v obronke drugega obzidja. Kakor bi trenil, stoji Lucij na prvem klinu in se oprezno dviga kvišku. Sledi mu hrabri desetenik Sabin in tudi temu se posreči prispeti do vrha. Toda ko hoče stopiti na obzidje, mu izpodrsne in mož omahne z razbito glavo v

strmo globočino. Ta nesreča je vojake tako oplašila, da ne upa nihče več slediti zgledu svojega poveljnika, ki ostane zato osamljen na vrhu. Zato jamejo klicati tudi Lucija, naj se vrne in reši; in res mu ni ostalo drugega, kakor vdati se sovražnikom ali pa nastopiti pot navzdol, ki je bila mnogo nevarnejša kakor navzgor. Bil je srečen slučaj, da se je zdrav in nepoškodovan vrnil med svoje vojake.

Tit je gledal njegovo drzno početje z začudenjem in takoj prihitel na lice mesta, da mu pošlje pomoč, bodisi tudi osebno. Kajti poveljnik se je s svojo hrabrostjo lahko meril z najsrčnejšimi junaki v svoji vojski. Došel je prepozno; obzidje je bilo že tako močno zasedeno od sovražnikov, da se mu je zdelo nespametno poizkusiti drugi napad. Tako se je moral Tit zadovoljiti s tem, da je pohvalil tribunovo srčnost in pokaral neodločnost drugih vojakov, ki so si pustili iztrgati iz svojih rok že skoraj pridobljeni venec zmage.

Tribun Lucij Flav si je bil za slučaj, če bi ostal napad na trdnjavo brez uspeha, izmislil nov načrt za osvojitve tempeljskega griča. Sklenil je, da se bo po podzemeljskem rovu spustil v trdnjavo. Ko se je Tit vlegel k počitku, je poiskal tribun svojega prijatelja desetenika Marcija iz dvanaajste legije ter se posvetoval z njim o tem naklepu. Stari vojščak je sicer sprva nepovožno odkimaval in jel navajati svoje pomisleke proti temu načrtu, češ da ni bil svoje žive dni nikdar prijatelj krta in njegovega temnega kraljestva in se je rajši bojeval pod milim nebom. Če pa je Lucij trdno prepričan da bo po podzemeljski poti prišel sovražnikom za hrbet in se tako polastil zakletega gradu, mu je pripravljen svoje stare kosti ponuditi v to nevarno podjetje. Zatrjuje mu, da mu bodo njegovi vojaki radi pomagali pri delu in bo pregovoril še dva druga desetenika, da mu bodeta dala svoje moštvo na razpolago.

»Izvrstno! Trije tako srčni deseteniki in tridesetorica rimskih korenjakov bo lahko kos našemu načrtu!« odgovori tribun. »Ako se nisem uštel v računanju in ako bomo pod zidovjem iztaknili dohod do tistih sovražnih rovov, ki so razdrli naše prve nasipe, se nam bo nakana posrečila. Po podzemeljskem hodniku bomo brez posebnega truda napadli in posekali straže, ker nas za hrbtom niti ne slutijo. Poklicali bomo svoje prednje straže in vztrajali v boju, dokler ne zasedejo obzidja in ne prihite na pomoč.«

»V ta namen hočem vzeti s seboj bojni rog,« pripomni desetenik.

»Da le lopat in krampov ne pozabite! Te bomo najbolj potrebovali; kakor sem preračunal, se moramo preriniti najprej kakih dvajset komolcev vzporedno z zidovjem, da pridemo do starega rova.«

»Vse to bomo oskrbeli, tribun! V enuri bomo stali pripravljeni ob vhodu v rov,« odgovori Marcij.

In res so se moške po dogovorjenem času sešli na označenem mestu. Tribun pove stražnikom, ki so čuvali vhod, geslo. Poznali so tribuna sicer že prej, ker so ga često videli ob strani Titovi, in zato ga puste zdaj mirno svojo pot.

Takoj ob vhodu prižgejo svetilke in kmalu so na koncu rova. Pot jim zapira velikanska groblja zidu, kakor je bil Lucij pričakoval; orjaški kamni tičijo s koncem še vedno v zidovju, tako da zijajo na obeh straneh vrzeli; in te odpirajo možem dohod do nadaljnje poti. Tudi to je tribun slutil, ker mu je bilo znano, iz kako ogromnih kamnov je zgrajeno ono zidovje.

»Da bi bilo le še v starem rovu tako! Mislim, da ni daleč od tod na desni strani!« pripomni Lucij in veli, naj nada jujejo rov vzporedno s razvalinami zidovja.

»Ali bi ne bilo bolje, če kopljenko na notranji strani zidovja?« vpraša Marcij. »Na zunanji strani nas bodo morda ovirali kupi razvalin, ker se je najbrže tudi tam zidovje sesedlo!«

Lucij pomišlja nekaj časa, potem pa reče: »Prav imaš, Marcij! Zdi se mi varneje, če prodiramo na notranji strani!«

Tako pričenejo iznova delo in ga krepko nadaljujejo. Rov je samo toliko širok, da se more preriti skozenj posamezen mož. Lucij je sreča mila; niti zidovje niti kamenje ga ne ovira na poti in kmalu stoji s svojimi tovariši ob vhodu v Eleazarjev podzemeljski hodnik.

»Hvala Bogu!« dé Lucij, ko se je splazil z drugimi vojaki vred v precej širji in višji hodnik in se zravnal pokonci, »Dolgo smo delali in pozno mora biti!«

»Mislil, da je napočil čas med drugo in tretjo nočno stražo,« odvrne Marcij.

»Biti mora več! Najbrže se že svita!« pripomni drugi desetik.

»Ako se že dani, moramo odložiti svojo nakano do naslednje noči! Največja nespamet bi bila, ako bi se pri belem dnevu trideset mož spustilo v boj s tisoči sovražnikov!«

Po kratkem posvetovanju sklenejo poslati do vhoda v rov 1 moža, ki naj bi obenem sporočil Titu vse Lucijeve uspehe, kolikor si jih je v tem času mogel priporiti s peščico mož. Ni jim treba dolgo čakati odgovora; kmalu se vrne sel in naznani, da bo ravnokar nastopil čas tretje nočne straže, in da je poslal k Titu nekega stotnika, da mu čimprej poroča o vsem, kar se je zgodilo.

»Dobro!« dé Lucij. »To je ravno najpripravnejši čas za nameravani napad! Može, pogum velja! Srčno za meno! Trdnjava je naša!«

»Da bi bili le kaj kmalu iz tega neprijaznega gnezda in bi mogel iznova krepko dihati, potem bi mi takoj odleglo!« se tolaži Marcij.

Toda popolnoma nepričakovan dogodljaj je prekrizal drzno nakano Rimljanov.

Pikre besede, s katerimi je Tit ošteval svoje vojake, ker niso pri napadu takoj sledili Luciju po lestvi, so slednje silno pekle. Ničesar s'uteč o tribunovem načrtu in njegovih uspehih, se je zbrala dvajsetorica najsrčnejših mož, vzela s seboj rimskega orla in trobentača ter sklenila ponoči naskočiti obzidje, ne da bi o tem obvestila kakega častnika.

Nekako ob 3. uri zjutraj, ko so se od boja in dela izmučeni Galilejci vdali sladkemu spanju, se jim posreči osvojiti obzidje. Neznatna peščica čuječih stražnikov se ne more braniti in je kmalu brez moči. Rimski trobentač zatrobi v svoj rog, vojaki zasadijo srebrnega orla vrh Antonije in takoj jim hitijo čete iz bližnjega tabora na pomoč. Preklesno se je zbudil Janez iz Gshale in prihitel na obzidje, da bi prepočil sovražnike. Rimljani vztrajajo, prodirajo in se množe od hipa do hipa. Prične se krvava, a tudi odločilna bitka.

Tit je osebno prihitel na bojišče in kmalu je zadnji Galilejec moral dati trdnjavi slovo. Dokaj časa stoji sreča na strani Rimljanov, tako da so si že priborili dohod do stopnic, ki vodijo iz Antonije do bližnjih tempeljskih dvorov. Bojišče postaja vedno ožje in ob jutranjem svitu se postavi v bran ozkemu krdelu Rimljanov toliko Judov, da si celo Tit ne upa dalje.

»Zaman bo naš boj,« kliče vojakom, »ako si ne priborimo širšega prostora! Prodirati moramo v široki vrsti! Cereal, ti boš čuval ta čas dohoda do tempeljskih dvorov, dočim bomo mi rušili obzidje! Čudim se, da ne opazim nikjer tribuna Lucija Flava! Ali ga ni nihče videl?«

Videl ga ni nihče in Tit se jame, nekoliko užaljen zaradi tribunove odsotnosti, odpravljati v tabor. Tedaj mu pokaže neki stotnik klopčič vojakov, ki se je sovražniku za hrbtom prerival semintja in si ravnokar osvojil dohod do velikih tempeljskih vrat.

»To so Rimljani,« se začudi Tit in poizkuša ves presenečen natančneje spo-

znati pogumno četo. »In pri Herkulu! Tisti veliki, plavalasi junak, ki seka s svojim mečem kakor kak bojni bog, mi nihče drugi kakor Lucij Flav! Kako se je mogel splaziti sovražnikom za hrbet, to mi je več kakor uganka! Zdi se mi, da mu prede zelo huda. Moramo ga rešiti! Zariti se moramo kakor klin med sovražnike, da pridemo do njega!«

Hrabri Tit bi se bil najraši kar sam postavil na čelo svoji četi, da ga ni odvrnil od tega opasnega koraka modri Cereal. Kljub temu postaja daljava med Lucijem in rešilno četo od hipa do hipa ožja. Kakor klasje žanjejo rimski meči obupane Jude, s krvjo je preplavljena pot, po kateri si sekajo Rimljani dohod do Lucija in njegovih stiskanih tovarišev. Težke so izgube tudi na strani Rimljanov in samo železna odločnost in velika spretnost v bojevanju pribori končno rimskemu orlu kravi venec zmage ter reši Lucija in njegovo domačega uničeno peščico gotove pogube.

Tit odpre osebno Luciju oprsni oklep in mu ponudi vode, katero so prinesli vojaki iz tabora v svojih šlemih. Še nikdar v svojem življenju ni bil priča toliko junaštva, kakršno je opazoval danes z lastnimi očmi, ko je videl mojstrski napad tribuna Lucija. Slednji je prihitel na bojišče samo četrt ure prekosno. Slišal je pod zemljo bojni rog, ki je klical prijatelje in sovražnike k orožju raz obzidje Antonije, ali odhod iz Eleazarjevega podzemeljskega hodnika so mu zabranjevala močna vrata iz trde hrastovine. Preteklo je precej časa, preden so njegovi tovariši razsekali desko za desko, in ko so planili na prosto, je bilo že prepozno, da bi se bili preninili skozi premočne sovražne čete v Antonijo k svojem. Tedaj je Lucij spoznal, da ne bo kos sovražnikom, ako ne pride pomoč, in je brez upa na zmago pričel boj s pobesnelimi Judi.

Tit je pohvalil njegovo izredno srčnost ter ga v dokaz svoje posebne naklonjenosti imenoval za poslanika. »Ko si osvojimo Jeruzalem, te bo doletela poleg tega čast, da boš spremljal moj voz, kadar se bo vršil slavnostni pohod po Apilski cesti v Rimu!« (Dalje.)



## Razgled po domovini.

Škofovski jubilej sv. očeta. Dne 16. novembra se bo praznovala v Rimu petindvajsetletnica, kar je bil sveti oče Pij X. v škofa posvečen. V Vatikanu pričakujejo takrat mnogo gostov.

Volltve in prestave v štajerski kapucinski provinciji. Pri kapitlju, ki se je vršil v Celju 24. avgusta t. l., za štajersko kapucinsko provincijo, so bili izvoljeni in prestavljeni po sledečem redu: Veleč. P. Donat Zupančič provincijal; preč. P. Sigismund Wagner, P. Zeno Lezuo, P. Lin Prah, P. Gothard Burtscher definitorji. — Celje: P. Ladislav Hazemali, gvardjan; P. Karol Kemperle, vikar. — Lipnica: P.

Albin Fetzl, gvardijan; P. Kerubin Koller, vikar. — Gorica: P. Janez Ažbe, kustos romanus I., vikar; P. Lin Prah, gvardijan. — Wolfsberg: P. Filip Semlič v Škofjo Loko. — Sv. Križ: P. Otokar Cijan za gvardijana v Celovec; P. Kamil Požar v Krško. — Krško: P. Ludovik Rantaša v Irdning za lektorja. — Murau: P. Matej Rescher v Lipnico. — Celovec: P. Lambert Lanzuner, kustos rom.; P. Erhard Pečar v Škofjo Loko; P. Gregor Rój v Schwanberg. — Hartberg: P. Henrik Putrih za gvardijana v Wolfsberg; P. Norbert Ladinig, vikar. — Škofja Loka: P. Bonaventura Savec v Sv. Križ (pri Vi-

pavi). — Schwanberg: P. Hieronim Stremlinger za gvardijana v Sv. Križ; P. Hubert Madlener, gvardijan istotam; P. Viljem Ebenberger v Murau. — Irdning: P. Štefan Trenner v Schwanberg; P. Ferdinand Stadler v Sv. Križ.

g Iz Mekinj. Nov odsek »Orla« se bo ustanovil pri nas dne 26. septembra t. l. Tako je sklenil odbor našega izobraževalnega društva dne 5. t. m. Govorila bosta znana govornika blag. g. Fr. Terseglav in č. g. dr. Gvido Rant. Društveni moški zbor bo zapel o tej priliki pod vodstvom g. zborovodje Niko Lobode te-le navduševalne pesmi: 1. J. Aljaž: »Na dan«; 2.

O. Hugolin Sattner: »Bratom Orlom«; 3. A. Hajdrih: »Hercegovska«, božna pesem; 4. Fr. Gerbič: »Slovanski brod«. — Okrožno predsedstvo »Orla« nam je obljubilo, da bo povabilo vse okrožne odseke, naj pošljejo kolikor mogoče mnogo »Orlov« v kroju k tej prirreditvi. Naše društvo jih tudi tem potom iskreno vabi: Pridite ter še bolj navdušite za dobro stvar naše okoliško ljudstvo! Naj bi se tudi naši dobri okoliščani sosedje zavzeli za ponosnega »Orla«. Zato vabimo izrečno še posebno dobre in z nami enako misleče fante in može iz Nevelj, Stranj, Tunjic in Gobjda, pridite isti dan gotovo tudi k nam! Dobro došli! Prirreditve se bo vršila pred župniščem (v slučaju slabega vremena pa v pritličju župnišča) koj po popoldanskem cerkvenem opravilu ob 3. uri popoldne. Prosimo pa vse drage goste, naj pridejo k nam že do dveh popoldne, da se bodo lahko udeležili popoldanske službe božje v naši Marijini cerkvi, kjer se bo ravno takrat vršila pobožnost v čast premil. Srcu nebeske Kraljice; Njej se poprej poklonimo, proseč jo, naj ona blagoslovi pollet mogočnega Orla, da vedno ponosneje razprostira svoje peruti preko slovenskih pokrajin ter uspešno varuje naš mili rod v sedanjih tako neverni dobi! Ne moremo si kaj, da ne bi ob tej priliki pohvalno omenili še posebno našega vrlega župana g. Franceta Gams, po domače »Šporna«, ki je s svojim navdušenjem pospešil ustanovitev novega telovadnega odseka pri nas. Povsodi, kjer more, pospešuje naše težnje. Naj ga nam ohrani Bog! Slovenskim občinam pa želimo takih županov; potem bo pa naše dobro ljudstvo hodilo lahko in hitro po poti pravega napredka. Naprej!

**Kovanje dvekronskih in stokronskih novcev.** C. kr. kovnični urad na Dunaju se pripravljaja na kovanje novih dvekronskih in stokronskih novcev. Dvekronski novci, ki bi nadomestili stare goldinarje, bodo imeli dvojno težo krone, torej deset gramov in 835 fine teže, ter naznačeno vrednost »2 Cor.«. Sprednja stran bo imela vtisnjeno cesarjevo sliko kakor krone, kar se pa stokronskega novca tiče, bo prišel v tekoči promet kot zlat. Jubilejski stokronski novci imajo večjo vrednost, ker se jih je skovalo v celem 15.000, ki se pa ne puste še v promet, ker nimajo vtisov, ki še niso določeni. V zadnjem času se je mnogo govorilo o novih petvinarskih novcih, a za te se pa niso mogli odločiti v kovničnem uradu, kakor tudi pri finančnem uradu ne, ker bi se potem vse, kar je sedaj po 4 vinarje, podražilo na pet vinarjev. To bi pa bilo za ubožnejše prebivalce zopet nov udarec. Zanimivo je, da ima finančno ministrstvo mnogo vlog za kovanje novih petvinarskih, petnajstvinarskih in petdesetvinarskih novcev, kakor tudi onih trikronskih vrednosti, po vzoru nemških trimarkin novcev. Proti tem predlogom pa vladajo razni pomisleki, ki so zelo važni glede na ubožnejše prebivalstvo monarhije. Ako bi se uvedle nove cene, potem bi se vse cene živil povzdignile za ono stopinjo, kot so se novčniki stavki povišali.

**Cerkvene vesti s Koroškega.** Imenovan je za župnika v Zabnicah č. gospod

Anton Žak, dosedaj župnik v Porečah. Za provizorja v Poreče pride bivši frančiškan in sedaj duhoven krške škofije č. g. Metod Šnedic. Mestni župnik v St. Vidu je postal Konrad Walcher. Liberalni listi se na tem imenovanju grozno hudujejo. V prihodnjem šolskem letu bodeta podučevala na bogoslovnem semenišču č. g. dr. Janez Quitt cerkveno pravo in dr. Ludovik Reinprecht eksegezo stare zaveze, hebrejščino in introdukcijo. O. Jos. Linder, dr. J., dosedaj profesor v bogoslovju, je bil odpoklican za profesorja v Inomost. Č. g. Gregor Rožman, kaplan v Borovljah, se poda na Dunaj nadaljevat študije.

**Iz okolice beljaške** nam je poslal slovenski koroški delavec dopis, v katerem zahteva slovenskih šol za Koroško. Opominimo gosp. dopisnika, da je to zahteva vseh slovenskih Korošcev, ki se resno prizadevajo, da se ta goreča želja izpolni.

**Štiridesetletnico nove maše** je praznoval v Trstu na praznik Marijinega rojstva in sicer prav na tistem preč. monsignor Anton Lupetina, župnik pri Starem sv. Antonu v Trstu. Prečastitemu jubilarju kličemo iz srca: Ad multos annos! — Štiridesetletnico mašništva sta obhajala te dni tudi veleč. gosp. Jožef Omers, župnik v Sežani in veleč. gospod Jožef Flegar, župnik v Sušnjevi v Istri. Obe ma gospodoma, ki že toliko let delujeta v vinogradu Gospodovem, prav pristrčno čestitamo in kličemo: Na mnoga leta!

**Shod svobodomislecev v Ljubljani.** Kakor poroča ljubljanski »Slovenec«, je bil ta shod pravi teater. »Svobodomisleci« so zahtevali od vsakega, ki je hotel priti na njihov shod, da mora povedati svoje ime in priimek ter odkod da je. Lepa svoboda! Med drugimi so sprejeli tudi te resolucije: I. Član svobodne misli je lahko vsakdo brez razlike stanu in konfesije (Gospodje svobodomisleci bi morali pač natančneje razložiti, kako to umevajo). II. Svobodna misel stremi za tem, da kolikor mogoče izpopolni svoje (protiverzsko) delovanje, zlasti na Slovenskem. III. Svobodna misel hoče pomagati svojim članom do popolne svobode vesti. — Malo je manjkalo, da se niso na shodu stepili. Liberalci so očitali radikalcem, ti pa liberalcem nedoslednost in neznačajnost. »Falili« niso ne eni ne drugi. Med udeleženci je bilo menda največ študentov. Hoteli so uporabiti ta shod za paralizirati utis, ki ga je napravil na slovensko javnost (ne izvzemši liberalce) shod katoliških dijakov. Pa to se jim ni posrečilo, pač pa so se osmešili in pred slovenskim ljudstvom razkrinkali kot brezverci. — Sploh pa nas ta komedija, ki ne bo pustila v zdravem slovenskem narodu sledov, malo zanima in bi ne pisali o teh ljudeh, ki so zatajili Boga, in tudi krščanstvo, ki se zavzemajo za svobodno šolo in razporoko, ki se hočejo dati po smrti sežigati kakor krepana mrhovina, ako bi se ne bila udeležila tega shoda tudi slovenska učiteljica iz Šklednja, Marica Gregorič, ki je bila celo izvoljena za predsednico shodu. To je škandal, h kateremu ne moremo in nočemo molčati. Ne opozarjamo na razne paragrafe, ne sklicujemo se na naredbe in prisege, ampak vprašamo samo kompetentno šolsko

oblast, da-li smatra še za sposobno kot učiteljico na javni ljudski šoli, katera mora vzgajati v verskonavnem duhu, osebo, katera predsejuje shodu svobodomislecev, ki zametujejo in pobijajo vzgojo, kakršno zahteva državna postava. Ta nastop ljudskošolske učiteljice izziva od naše strani tak odpor, da povemo gosp. šolskemu nadzorniku, da ne bomo mirovali, dokler se ne dá zadoščenja državni postavi.

**Na Primorskem** je letos jako veliko gadov in modrasov. Ljudje po Krasu se pritožujejo, koliko žrtev so že te strupene kače letos zahtevale. Ravno pred nekaj dnevi se je dogodilo na Gorškem, da je nek poljedelec segel po nekem grmičevju, pa ni pogledal, da je na njem modras, ki ga je večkrat vpičnil v roko, ki je strašno otekla. Po trideseturnem trpljenju je revež moral pustiti življenje, ker je bil nepreviden. Pazite torej, kam sežete, kajti povsod po tleh in grmičevju je veliko te kače zalege.

**Sveče v Rožu.** Ustanovni shod Katoliškega slovenskega izobraževalnega društva »Kočna« v Svečah je nepričakovano sijajno uspel. Udeležencev je bilo iz vseh strani, gotovo čez 300 ljudi. Zborovalna dvorana je bila s slovenskimi trobojnicami okrašena, in zadaj na steni je visela med zelenimi vencji podoba prvobornika Koroške — rojaka Svečana — Andreja Einspielerja. Shod se je vršil docela mirno in dostojno. Govoril je prvi g. F. Tersegav iz Ljubljane o narodnostni misli in o izobrazbi, ki je potrebna slovenskemu ljudstvu. Dr. Arnejc je v poljudni in humoristični obliki razkazoval združenja in priporočal značajnost, ki mora biti znak vsakega Rožana. V društvu naj se goji tudi ljubezen do rodne zemlje in globoko versko prepričanje. Gosp. Fr. Čebul iz Jesenic je v ognjevitom govoru priporočal delavcem samoizobrazbo, kot samopomoč proti kapitalizmu. Vsa čast gre tamburaškemu zboru, ki je svojo nalogo prvokrat prvo izbornu rešil. Društvu je pristopilo prej že 120 članov.

**Štaterski državni poslanec dr. Benkovič** se je podal na Dunaj, da na pristojnih mestih ožigosa razmere na okrajnem glavarstvu v Brežicah in zahteva primeren ukrepov.

**Sremembe v frančiškanski provinci sv. Križa.** Ljubljana: P. Jeronim Knobler, kurat v kaznilnici in organist. P. Gratus Kostanjšek, subsidijarj in katehet. — Sv. Gora: P. Konstantin Luser, gvardijan, P. Oton Kocjan. — Novo mesto: P. Gothard Podgoršek, gvardijan, P. Krizostom Wester, učitelj. — Kamnik: P. Feliks Tavčar, P. Hermagora Onidovec. — Pazin: P. Fulgencij Trafala, P. Krizogon Tišler. — Nazaret: P. Franc Ambrož, P. Norbert Sušnik. — Brežice: P. Dijonizij Dušej. — Maribor: P. Ciprijan Napast, subsidijarj. — Brezje: P. Kerubin Tušek, P. Maks Brelih. — Vič: P. Ferdinand Zajec, organist, P. Teodor Tavčar, kaplan.

**Taki so!** »Učiteljski Tovariš« se v svoji številki 3. septembra v neki notici, kjer zagovarja učiteljske v Ljubljani, nesramno norčuje iz verske resnice o večlovenju Jezusa Kristusa, češ, »beseda je

meso postala«, to »nasprotuje vsakemu zdravemu razumu«. Slovensko ljudstvo — glej liberalne učitelje, ki se tako posmejujejo tvojemu najglobljiemu verskemu prepričanju, glej tiste, ki vzgajajo tvojo mladino, pa tako pobalinsko klevečejo najvišje verske resnice! Omenjeno notico je spisal nek izprijeni učiteljski čedni »Tovariš« pa s slastjo ponatiskuje take izbruhe nezrele pameti. Čudili se boste »Zavezarji«, kakšen odpor boste pri ljudstvu izzvali. Godi se vam še vedno predobro, a da se vam čimdalje slabeje, za to sami izvrstno skrbite.

**Liberalcem** so na shodu svobodomslecev v Ljubljani socialni demokrati brezobzirno stopali na kurja očesa. Očitati so voditelju mladih liberalčkov dr. Zerjavu, da hodi po deželi z roženkrancem v žepu in se pridruša kmetom, da je boljši katoličan nego ljubljanski škof Anton Bonaventura Jeglič. Liberalci so priznali, da se to godi samo zato, da bi vjeli kmete.

**Pozor slovenski stariši!** Približal se je začetek šolskega leta. Skrbni oče in dobra mati se že sedaj vprašujeta, kam s svojo deco v šolo, kako ji priskrbeti potrebne stvari: knjige, obleko, stanovanje. Res so to kočljive in važne reči. Krščanska vzgoja otrok je starišem ena najpomembnejših dolžnosti. Treba je skrbeti, da si otroci pridobé potrebne znanosti za njih prihodnji stan. A še bolj, da so praktično poučeni v onih vednih resnicah, ki edine storijo človeka resnično srečnega. Nikdo ne bo dvomil, da so te resnice one, ki nas jih uči nezmotljiva Mati katoliška Cerkev. Žalibog se taki versko-praktični vzgoji javlja dan na dan več nevarnosti, več sovražnikov. Med temi nevarnostmi za mladino so stanovanja sama, kojih gospodar ali gospodinja gleda le na to, da dobi mesečno stanarino ter da kolikor toliko preskrbuje dijaka s hrano in drugimi potrebami — dalje pa ne stori nič več. Ubogi dijak, nesrečen otrok, ki zaide na stanovanje, kjer ni molitve, pač pa preklinjanje doma, kjer je slabih vzgledov in pohujšan vsake vrste. Kaj bo z dijakom, katerega gospodar ali gospodinja ne pazita, kam hodi sebi prepuščen mladenič, kje se nahaja cele večere, morda cele noči. Primeroma isto velja to o deklicah, ki pohajajo to ali ono šolo. Zato, slovenski krščanski stariši! Pozor! Premislite, poprašajte, kakšna je družina, kateri izročite svoj zaklad v oskrbo. Bolje par vinarjev ali krajcarjev več plačati, samo da vaša deca dobi prostor v pravi krščanski hiši.

**Za učitelje** na Ciril-Methodovih šolah se v zadnjem času imenujejo sami pristni liberalci. Da je Pesek prišel v Št. Rupert pri Velikovem, je znano. Na tržaško Ciril-Methodovo šolo je pa imenovan za učitelja nek Franc Kos, dosedaj učitelj na Grosupljem, pristaja svobodne šole ter hud razširjevalec svobodne misli. Ciril-Methodova družba jo je odločno zavila v protikatoliški tabor.

**Narodno - obrambena enketa** se bo vršila v Ljubljani v ponedeljek, dne 20. septembra, popoldne. Prosim vse one somišljenike, ki se nameravajo udeležiti

da takoj pošljejo na dopisnici svoj naslov uredništvu »Slovenca« v Ljubljani, one somišljenike pa, ki ne morejo priti v Ljubljano, prosimo, da do 11. t. m. pismeno javijo svoje nasvete.

**Kmetijske razmere na Češkem** se imenuje X. zvezek kmetijske knjižnice. V tej je jako poučno opisal g. Skalicky gospodarsko potovarje slovenskih kmetovalcev na Češko.

**Veseli pojavi katoliškega gibanja.** V Kraljevem Gradcu se je vršil dne 28. avgusta velik shod katoliškega prebivalstva češkega. Celo slavnostno zborovanje se mora imenovati naravnost delavski dan, kajti razdeljeno je bilo v delavski shod in v shod obrtnikov ter mladine. Takoj po slavnostni maši so se zbrali k seji predsedniki in zaupniki krščanskosocialnih češkoslovanskih delavskih organizacij. Popoldne se je vršil delavski shod, ki je bil naravnost impozanten. Istotako se je izvršeno obnesel shod obrtnikov, kjer se je razpravljalo o bodočnosti malih obrtnikov, o samopomoči, podporni akciji obrtnikov, o njih krščanski organizaciji itd. Naš državni in deželni poslanec dr. Krek je pozdravil shod v imenu katoliško narodnih Slovencev, jih spodbujal za organizacijo delavstva in jih v ognjevitom govoru navduševal za krščanskosocialno akcijo. Zborovalci so bili tako navdušeni, da niso mogli prenehati s ploskanjem, ovacijami in živio-klici. — V Breslavi na Nemškem so zborovali nemški in poljski katoličani. Navzočih jih je bilo mnogo tisočev. Samo delavcev je bilo v slavnostnem sprevedu, ki je šel mimo kardinala Koppa kot pokrovitelja shoda, mnogo nad dvajset tisoč. — Ogrski katoličani so imeli katoliški shod v Segedinu. Trajal je tri dni. Navzočih je bilo mnogo škofov in poslancev. Sklepne procesije se je udeležilo tisoč duhovnikov in nad dvajset tisoč drugih vernikov. — Na Dunaju so zborovali minoli teden zastopniki Marijinih družb. Tudi ta shod je imel značaj katoliškega shoda, ker so bile na njem zastopane vse narodnosti. Shod se je završil z velikansko procesijo, pri kateri je bilo navzočih nad 7000 katoličanov. — Mi Slovenci smo imeli pretekle dni, kakor je omenjal zadnji »Domoljub«, tudi dva izborna uspeha katoliške shoda: zborovanje »Slomškove zveze« na Brezju in katoliških dijakov v Ljubljani. Z obema krasno uspelima shodoma smemo biti katoliški Slovenci vrlo zadovoljni. Ob edinstvi vseh katoličanov se bodo nade nemških in slovanskih framasov popolnoma izjalovile.

**Naznanila iz deželne bolnišnice.** — Veljavni predpisi. Bolniki se sprejemajo redno: ob delavnikih od 8. zjutraj do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih pa od 8. do 12. popoldne; v zelo nujnih slučajih se sprejemajo bolniki ob vsaki uri. — Bolnike se sme obiskovati vsak dan od 12. do 3. ure popoldne. — Mrtvašnica je odprta od 12. do 2. ure popoldne, vhod poleg nje. — Splošni predpisi: Jedil in pijač se ne sme donášati bolnikom. Pse seboj jemati je prepovedano. — Razvrstitev oddelkov: Kirurški, označen je s št. 1 (na levi). — Medicinski, označen je s št. 2 (na desni).

— Ginekološki in porodniški, označen je s št. 3 (na desni). — Dermatološki, označen je s št. 3 (na levi). — Okulistični, označen je s št. 5 (na levi). — Infekcijski, označen je s št. 6 (na levi). — Oddelek za živčne bolezni in bolezni na duhu, označen je s št. 7 (na levi). — Ravnateljstvo deželnih dobrotelnih zavodov.

**Orel.** V telovadni odsek Orel, ki se je ustanovil v nedeljo 5. septembra v Dornbergu, se je takoj vpisalo 34 fantov, ki so vsi navdušeni za svojo novo organizacijo.

**Streli v župnišče.** Dne 1. septembra t. l. je neznan storilec okoli pol devete zvečer oddal tri strele iz revolverja v okno pritličja družinske sobe župnišča v Mošnjah. Ker je bil večer deževen, je bilo zlobnežu se neopaženo župnišču približati lahko. Ena krogla je ubila dve šipi, zadela v zagrinjala okna ter odletela in v oknu obležala, drugi dve sta pa obitčali v okvirju okna. V sobi so se nahajali župnik gospod Ivan Trpin, šivilja in domača dekla, kuharica se je pa nahajala ravno med durmi. Župnik se je takoj podal pred župnišče, da bi zasledil storilca, kar se mu pa ni posrečilo.

**Dr. Lenardovo knjigo:** »Nemščina brez učitelja« ali »Slovensko - nemška slovnica za samouke« je založila »Katoliška Bukvarna« in ne kakor smo zadnjič pomotoma poročali »Katoliška tiskarna«. Gotovo si bo marsikateri Domoljubov bralec omislil to knjigo, katera je potrebna vsakemu, ki se hoče naučiti nemškega jezika. Svoje naročilo naj torej naslovi vsak na Katoliško Bukvarno v Ljubljani.

**Častilec presv. Rešnjega Telesa,** ki se udeležuje ure molitve, priporočamo: »Večna molitev pred Jezusom v zakramentu ljubezni«. Nov natis z velikimi črkami. Cena 3 K za lično vezano knjigo z rdečo obrezo, z zlato obrezo in z zlatim utisom na platnicah pa 3 K 90 v. Nov natis te splošno razširjene knjige ima tako povečan tisek, da bo mogel tudi najkratkovidnejši knjigo rabiti. Starejši, ki jim peša vid, bodo velike črke brali z lahkoto, mlajši častivci pa si bodo ohranili zdrav vid, ker ne bodo utrudili očesa, tudi če molijo ure zvečer v mračnih cerkvah. Važno je, da obsega knjiga tudi pasjon ali premišljevanje Kristusovega trpljenja po vseh štirih evangelistih, kar ni imela dosedaj nobena slovenska molitvena knjiga.

**Sliko zastoj** napravi po fotografiji mednarodni portretni zavod na Dunaju VII., Stiflgasse 15. Več v oglašju.

**Družinsko Pratiko** se že dobi tudi po mnogih trgovinah na deželi. Založništvo je poskrbelo, da imajo trgovci na vidnem kraju pritrjene napise: Tu se prodaja »Družinska pratika« za leto 1910. — Ako bi kateri trgovec doslej še ne dobil takega napisa, naj ga zahteva pri svojem glavnem odjemalcu ali pa naravnost v založništvu »Katol. Tiskarna«, Ljubljana. — Naše ljudstvo že sedaj prav pridno sega po tej izredno priljubljani pratiki s podobo sv. Družine, in upamo, da je ne bo naše hiše po deželi, kjer bi je letos ne omislili. Somišljeniki, poskrbite, da se to tudi res zgodi!



## Gorenjske novice.

### Iz selške doline.

**Železniški sokoli** so čudni ljudje. Če se vračajo na večer domov, ti zavpijejo pri vходу v vas kakor bi se vzdignila kje jata kavk ali krokarijev. Naš mesar oče Pobč so dobili res velike zagovornike v »Slov. Narodu«, ti jih visoko vzdigujejo. Seveda bodo raje verjeli svojima sinovoma, da »Domoljub« laže, kakor pa spoznali, da se »Slov. Narod« iz njih norčuje. Sebe spoznati je pač težko.

**g V »Slov. Domu«** kaže neki liberallec veliko ljubezen do vinogradnikov, priporoča, naj se pije namesto žganja le pristno vino. Če bo tako, bodo liberalne gostilne kmalu prazne. V »Slov. Domu« bomo pa brali, da morajo vsi občinski odbori skleniti naklado na žganje.

**g Veselo poročilo.** Zadnji čas sta se zopet sprijaznila dva huda nasprotnika, Štoci Pepi in Gobar Jože. Naj pa kdo reče, da liberalizem ne uči ljubezni do bližnjega.

**g »Slov. Narod« iz Selc** piše: Ljudje (liberalci) zabavljajo, stikajo glave in se vprašujejo, zakaj sta dobila popravilo ceste Podrošt-Podberdo dva klerikalca. Ko je cesto na novo delal Ceconi, niso liberalci nič spraševali in zabavljali, so samo intrigirali. Deželni odbor jim prav lahko pove, da je potekel liberalni monopol na javna dela in da so liberalni slamorezci prešli za taka dela. Mogoče je, da se kaj predela, ko se bo pozabilo dobro Šliberjevo gospodarstvo, če si ne bodo prej liberalci glave iztaknili.

**g Veselica** »Katol. slov. izobraževalnega društva« v Železnikih se je obakrat, v nedeljo in na mali Šmaren, vrlo dobro obnesla. Pevskim točkam je obilno zbrano občinstvo glasno ploskalo. Igra »Zaklad« nas je pa vse zadovoljila v polni meri. Čudili smo se, da je kaj takega mogoče na deželi. Železniška Nažda in mati bi delali čast vsakemu odru. Pa tudi druge vloge so bile vse v spretnih in dobrih rokah. Zlasti smo bili veseli filapca Lipeta, kedarkoli je nastopil, ker je znal tako imenitno biti — neumen. Naj nam ne zameri, da tako rečemo, v njegovo pohvalo to pravimo. Le tako naprej, vrli Železnikarji, po poti za pravo izobrazbo in pošteno veselje. Držite se programa, ki ga je razvil društveni predsednik v svojem nagovoru v nedeljo pred začetkom veselice. — Kakor čujemo, pripravlja železniška Marijina družba že novo veselico z igro »Dve materi«; le kmalu jo priredite, k vam bomo vedno radi prišli tudi okoličani, kedarkoli nas boste zopet povabili.

**g Vžgalo se je dne 10. t. m. okoli pol dveh po polnoči pri Pfaffarju na Škovini.** Gasilno društvo železniško je bilo hitro na mestu, pa tudi drugih ljudi se je nabralo mnogo. Ogenj so hitro pogasili tako, da ni posebne škode. Čast torej vrlim železniškim gasilcem, hvala pa tudi drugim, ki so kaj pripomogli k temu, da ni bilo velike nesreče. Dobro je bilo, da je bila noč tiha in mirna, če bi bil pihal veter, ne vemo, kaj bi bilo lahko vse na-

stalo. Nam pa bodi to v svarilo in opomin, da pazimo na ogenj, ki ni za igračo.

**g Načeta glavna liberalna zaloga.** »Gorenjec« piše: »Klerikalci ne veste pisati drugega kot to, kar si izmislite, mi pa smo glavno zalogo šele načeli...« Premišljevali smo, v čem bi bila ta glavna liberalna zaloga. Oči nam je odprla noč med medeljo, 5. t. m., in ponedeljkom, 6. t. m. Ponoči so namreč liberalci v Selcih odprli in načeli svojo glavno zalogo. Odprli so konjski in kravji hlev, naložili ondi konjskega in kravjega blata in z njim ometali selški farovž v visokosti do strehe, na širokost pa gotovo nad štiri metre; pred vrata pa nalili in načofali cele škafe gnojnice in druge »čedne« tekočine tako, da ni mogel nihče v župnišče skozi glavna vrata. Ta spomenik liberalne olike in »načete glavne zaloge« je gledalo veliko ljudi zlasti na praznik Malega Šmarna, saj stoji farovž ob glavni cesti — in se zgrazalo, tulci, ki so se vozili mimo tega spomenika liberalne čednosti, so pa raznesli v širni svet vest o oliki selških poštenjakov.

**g »Mi gremo naprej!«** smo zadnjič zapisali v »Domoljubu«. »Gorenjec« to ni bilo vseh in zalajal je nad nas: »Ni res, nazaj greste! Saj ste le z odpadom bralnega društva izgubili skoraj en cel rod.« Hvala Bogu za to priznanje in izjavo. Torej en cel rod smo izgubili, en cel rod je vržen v žrelo pogubnemu in protiverskemu liberalizmu, ki je zadal že toliko globokih ran slovenskemu ljudstvu v verskem, pa tudi v narodnem in gospodarskem oziru! En cel rod pokončan in ubit! Sedaj pa vprašamo: Kdo pa je ubijavec enega celega rodu? Kdo je vodil vojsko proti železniškemu bralnemu društvu? Kdo je kopal jamo, kdo pripravil strup? Odgovor si daste lahko sami! Toda, mi gremo naprej in izredili si bomo nov rod, ki bo hodil po drugih potih, kakor sedanjí odpadniki!

**g Iz Selc.** Ljudska igra »Revček Andrejček«, ki jo je priredil gorenjski pododbor »Slovenske dijaške zveze«, se je obnesla silno dobro. Društvena dvorana je bila nabito polna. Za tako lep gmoten uspeh se pododbor prav posebno zahvaljuje vrlim selškim dekletom — igralkam, ki so tako izborno rešile svoje vloge. S talentom, ki ga je pokazala Urška Kalanova v vlogi Medvedove Katarine, Finžgarjeve Marjete, posebno pa Franice v »Revčku Andrejčku«, bi si žele slavo lahko najboljše gledališke igralke. Pa mislite, da so druge ostajale za njo? Kaj še! Neža, Jerca, Ana? Kar kosale so se med seboj, katera bo boljša. Moški pa tako ne potrebujejo posebne pohvale, saj smo jih vajeni kot dobrih igralcev. Pododbor se najiskrenejše zahvaljuje tudi onim družinam, ki so došle dijaške tako gostoljubno sprejele pod svojo streho.

### Iz Št. Vida.

**Iz Št. Vida nad Ljubljano.** Slovo. V ponedeljek se je preselil tukajšnji Žirovnik na svoje novo mesto v Borovnico. S to preselitvijo je odrešen Št. Vid in njegova okolica moža, ki je povzročil v zadnjih desetih letih v Št. Vidu mnogo

razdora, sovraštva in prepira. Koliko bo ostalo od Žirovniškega delovanja v Št. Vidu, je pokazala odhodnica preteklo soboto. Priredil mu jo je njegov pevski zbor, tukajšnji Sokol in pa draveljsko ognjeglasno društvo. Opazovali smo to klaverno podoknico in se še bolj utrdili v prepričanju, da je zbiral Žirovnik okrog sebe najslabše elemente naše fare. Videli smo zbrane ljudi, ki pomenijo pri nas samo toliko, v kolikor so udeleženi pri vseh škandalih, katere so v zadnjem času organizirano uprizarjali v sramoto ceji poštene naši fari. To bo ostalo v spomin za možem, ki je imel še pri slovesu nesramno čelo trditi in se po stari svoji navadi hvaliti, da je storil v naši občini »toliko dobrega, da tega ne pokrije z vsem plehom, kar ga imajo pri Klanfarju«. — Šmar na gora bi se morala preobrniti in ne bi pokrila vsega zla, kar ga je tekom let povzročilo Žirovnikovo delovanje. Dejanja govore! Žirovnik je moral pobrati kopita zato, ker je mladini posojeval pohujšljive knjige, ker je v šoli nesposodno zmerjal učence itd. To vse mu je bilo dokazano in na podlagi teh dokazov je sodila višja šolska oblast. Kdor pa bo naštel jezo in sovraštvo v družinah, katero je zasejal on? Kdo pa bo preštel vse soize, ki so jih jokale te in one matere nad podivjanostjo in surovostjo sinov, vzgojenih v Žirovnikovem duhu, na katerega je on tako ponosen, da se je pri odhodnici hvalil z njim. — Neki fant je govoril pri odhodnici o nedolžno preganjanem možu. Fant je še mlad, zato mu ne zamerimo. Svetujemo mu le, da povpraša nekoliko pri starejših možeh naše fare, kdo je bil tisti, ki je za časa Žirovnikove slave trpel največ zasramovanja in preganjanja. Naši duhovniki in pa možje, ki so posvetili svoje moči v blagor naše fare. Kadar govore nezreli fantje o Žirovnikovih zaslugah, takrat primejo v roke »Učiteljskega Tovariša«, iz katerega se nauče slavospev, ki si ga je bajje Žirovnik sam napisal. No, pa jih bo že minilo! Vsake hudobije je enkrat konec. Konec je, hvala Bogu, tudi Žirovnikovega »delovanja«, proti kateremu smo se bojevali vsi, ki smo spoznali, da je to delovanje pogubonosno, da vodi k propasti in podivjanosti. Krono temu koncu je spletlo tisto malo ljudi, ki se je v soboto udeležilo podoknice. Pričakovali smo, da mu bodo vsaj njegovi ožji ostali nekoliko bolj zvesti in se v večjem številu udeležili slavlja. Pa smo videli samo nekaj fantov, precej otrok in nekaj žensk. Tako mine slava sveta! — Mi pa na delo! Z podvojeno silo! Preteklo nedeljo so imele naše organizacije skupno sejo, pri kateri so si začrtale program za delo v jesenski in zimski sezoni. Natančneje o tej seji poročamo prihodnjič. — V Dravljah se ustanovi v najkrajšem času »Katol. slovensko izobraževalno društvo«. Dan in uro ustanovnega občnega zbora naznanimo pravočasno. — 1232 kron zahteva za blagor naše občine tako vneti Žirovnik kot odškodnino za šolski vrt, katerega je vzdrževal krajni šolski svet, vžival pa skozi 19 let Žirovnik. Pred svojim odhodom je Žirovnik vrt opustošil tako, da zgleda kot

po toči. In za to naj se mu odšteje 1232 K. Upamo, da se bo krajni šolski svet zelo premislil, dati tako nagrado Žirovniku za njegovo »delovanje« na polju sadjarstva.

### Iz raznih krajev Gorenjske.

g V Kranju bo v ponedeljek, 20. t. m. ob eni popoldne v dvorani »Ljudskega doma« shod pristašev S. L. S. Na shodu bodo poročali poslanci Demšar, Jarc in Zabret o političnem položaju in delovanju S. L. S. Nato se bo vršil tudi še razgovor o gospodarskih potrebah kranjskega okraja. Somišljeniki! Udeležite se tega važnega shoda v obilnem številu!

g Komenda. V nedeljo, 19. septembra ob pol 4. uri popoldne bo I. redni občni zbor katol. slov. izobraževalnega društva v društveni dvorani. Člani in članice, pridite polnoštevilno, da se pomenimo o važnih stvareh, prijatelji, ki še niste v društvu, pristopite, da skupno delamo za izobrazbo in napredek po načelih krščanskih. Odbor.

g Iz Mengša. Dne 3. oktobra, na rožnivenško nedeljo priredi »Katol. slov. izobraževalno društvo« v Mengšu romanje na Trsat s posebnim vlakom. Trsat je znamenita božja pot, kamor so od nekdaj zahajali prav radi tudi Slovenci. Vlak bo vozil 3. oktobra in sicer bo odhod iz Kamnika ob 12. uri 50 min. Sprejemal bo potnike na vseh postajah iz Kamnika do Ljubljane. Vozil bo po sledečem voznom redu: Odhod iz Kamnika ob 12:50 uri popoldne, Homca 1 uri 2 min., Jarše-Mengša 1 uri 8 min., Domžal 1 uri 17 min., Trzina 1 uri 24 min., Črnuč 1 uri 43 min., Tavčarjevega dvora 1 uri 48 min., Ljubljane, drž. kolodvora 2 uri 1 min.; južni kolodvor prihod ob 2. uri 5 min. Odhod iz Ljubljane ob 2. uri 15 min., nato vozi vlak brez postajanja naravnost proti Reki, kamor pridemo ob 6. uri 18 min. Ob sedmi uri bo vhod v slovečo romarsko cerkev na Trsat. Nato bo cerkvena pobožnost: govor, pete litanije in spovedovanje. Drugo jutro, 4. oktobra, bo govor, sv. maša s skupnim svetim obhajilom. Po cerkveni pobožnosti si bodo lahko božjepotniki ogledali Trsat, Sušak in Reko. Kdor bo hotel, bo lahko napravil krasen izlet po morju v Opatijo, kamor vozi parobrod vsako uro. Iz Reke bo viak odhajal 4. oktobra popoldne ob 3. uri 50 min., v Ljubljano na južni kolodvor bo prišel ob 7. uri 44 min., v Kamnik ob 9. uri 5 min. po noči. Vozna cena znaša za osebo od Kamnika v Reko in nazaj za II. razred 12 K 90v, za III. razred 8 K 50 v, iz Homca, Jarše-Mengša, Domžal, Trzina in nazaj za II. razred 11 K 90 v, za III. razred 8 K, iz Črnuč, Tavčarjevega dvora in nazaj II. razred 10 K 90, za III. razred 7 K 40 v, iz Ljubljane, j. k., in nazaj za II. razred 9 K 90 v, za III. razred 6 K 80 v. Potniki iz Ljubljane naj vstopijo na južnem kolodvoru.

g Iz Mengša. Kakor je že zadnjič »Domoljub« poročal, priredi katol. slov. izobraževalno društvo v Mengšu romanje k Materi božji na Trsat dne 3. oktobra t. l. V ta namen bo vozil posebni romarski vlak iz Kamnika v Reko. Potniki se bodo sprejemali na vseh postajah od Kamnika do Ljubljane, in tudi v Ljubljani na južnem kolodvoru se lahko pridruži, kogar veseli

iti na to lepo božjo pot. Vozil se bo vsak božjepotnik po zelo znižani ceni. Da se pa more to romanje pravočasno urediti, zato se naj vsi, ki se nameravajo udeležiti tega romanja, gotovo zglase do 14. septembra. Vozni listki in vsa druga potrebna pojasnila se bodo potem pravočasno doposlala.

g Na Črnučah so na Mali Šmaren ustanovili dekliško Marijino družbo. Slovesnega sprejema sta se udeležili posavska in šentjakobska Marijina družba z duhovnima voditeljema. Iskrena jim hvala! Ti pa, družba naša, rasti in se razcvitaj Mariji v slavo, nam v spodbudo in veselje!

g Reteče pri Škofji Loki. Po trimesečnem prestanku je zopet izobraževalno društvo priredilo 5. septembra svojim članom nekaj v poduk in zabavo. Gospod župnik je predaval o svojem potovanju v Dalmacijo. Gosp. abiturijent A. Leskovec pa je govoril o bojih obmejnih Slovencev z njihovimi narodnimi sovražniki in kako jim pomagati. Na to sledeča tombola je prinesla 20 kron za obmejne Slovence. — Dne 6. septembra pa je dekliška Marijina družba poročala na Dobrovo, kamor je isti dan prišla tudi družba iz Tomišlja.

g Šmartno pri Kranju. O zadnji veselici, ki jo je priredilo naše izobraževalno društvo na Laborah, se slišijo le pohvalne besede. Bila je v pravem pomenu res domača zabava. Je pa tudi pevski zbor popolno kos svoji nalogi in isto velja tem bolj o izbornem tamburaškem zboru. Vsa čast gre tudi našim požrtvovalnim dekletom, ki so veliko pripomogle k sijajnemu uspehu. Kar dokazuje zaupanje do društva, je velika udeležba gostov. — Eno pa je, kar je treba pibiti: veselica se je končala o pravem času brez vsacega nereda. Zato, Šmarčani, še večkrat na svidenje k poštenu zabavi!

g Iz Loma nad Trličem. Dragi »Domoljub«, sprejmi še od nas par vrstic, ker odkar so umrli preč. gospod Francišek Premru, ki so pri nas službovali tri leta, ni čuti skoro nobenega glasu iz našega »tihega Loma«. Sedaj smo na našo veliko žalost brez duhovna. Dal Bog, da bi se nas usmilil kak duhovni gospod v pokoju in bi prišel kot dušni pastir v naš tihi in mirni kraj! — Častno kolajno za štiridesetletno zvesto službovanje sta prejela Gregor Meglič, hiš. št. 1, in Jožef Zupan, hiš. št. 16.

g Iz Moravci. Ni še bilo dneva, ki bi ga bili Moravčani težje pričakovali, kakor dneva, ko dobimo nove zvonove. Ta dan se je približal. V četrtek, 2. septembra, popoldne, je napolnila ves prostorni moravški trg velikanska množica občanstva, mlaji in venci so pričali, da se vrši nekaj izrednega. Kar zagrmijo streli, slovesno pritrkavanje podružnih in farnih zvonov se razlega. Takrat pa pridrdrajo bogato okrašeni vozovi z novimi zvonovi. Farni zvonovi vnovič zadonijo, orglje zabučje in ljudstvo je polno radostnega navdušenja. Veselje navzoče množice pa je vzkipelo do vrhunca, ko so jeli koj na to dvigati veliki zvon v veličastni zvonik in drugi dan je zapel slavo mogočnemu Stvarniku. — Novi zvonovi imajo krasne, zelo primerne napise. Veliki zvon tehta 52 starih stotov in nosi napis: Štiri nove zvonove oskrbeli moravški župljani s

prostovoljnimi darovi leta 1909. — Drugi zvon tehta 28 starih stotov, napis: Klič nas k sebi, o naša nebeška mati Marija. — Tretji zvon tehta 18 starih stotov, z napisom: Vabi nas k presv. srcu Jezusovemu. — Četrty zvon tehta 12 starih stotov, napis: Naši nebeški zavetniki, prosite za nas. — Zvonovi stanejo okrog 20.000 kron, velika večina vsote je že pokrita s prostovoljnimi darovi. Naj sledi tu pesem, ki jo je ob tej priliki zložil domačin:

### Novim moravškim zvonovom.

Dan znameniti, dan srčne radosti  
danes doživel moravški je rod;  
dan znameniti—brez solz in bridkosti  
ki ga naredil je večni Gospod.

Danes zvonovi so prvič zapeli,  
prvič jih slušamo danes strmé:  
prvič so srca moravska prevzeli,  
dvignili kvišku duha in želje.

Prvič nas vabijo v božje svetišče,  
v cerkev moravsko, pred božji altar,  
kjer koprnečih je src zavetišče,  
kjer najsvetejši opravlja se dar.

V polnem veselju moravska dolina  
danes zvonjenje pozdravlja glasno,  
svetega vneta poslavlja Martina,  
da nam mogočni zavetnik on bo.

Trikrat zvonjenje prijazno vablivo  
vabi k molitvi čez hrib in ravan,  
kliče in vabi tako ljubeznivo:  
moli o človek, ker kratek je dan!

Morda še v svitu si jutranje zore,  
morda opoldne še zdrav in vesel;  
predno pa solnce zaide za gore,  
zvon bo znabití že tebi zapel.

Starček očaran zvonjenje posluša,  
solza mu kane na trdo zemljo;  
srce mu pravi in pravi mu duša —  
hip še — in v grobu bo tvoje telo.

Srčno vesela je danes mladina,  
mene pa skrivna otožnost teži:  
še bo slovela moravska dolina,  
kakor dandanes po svetu slovi.

Še bo slovela — a mi bomo spali,  
v zemlji trohnelo bo naše telo,  
vsak bo zavzema! prostorček le malí,  
morda še groba zaznati ne bo.

Zvon pa slovesno iz line visoke  
klical in vabil bo druge ljudi.  
Bomo li čuli v gomile globoke,  
kaj se nad nami, na zemlji godi?

Toraj zvonovi le milo zvonite,  
srčno pozdravlja moravški vas rod;  
v slavo Vladarju višine donite,  
slava ti večna, nebeški Gospod

Božjemu srcu prepevajte slavo,  
pevajte slavo Kraljici devic;  
naše molitve nosite v višavo,  
čujte nebeški svetniki naš klic.

J. M. Limbarski.

## Dolenjske novice.

### Sv. Križa pri Kostanjevici.

d Sv. Križ pri Kostanjevici. I. redni občni zbor izobraževalnega društva se je vršil dne 29. avgusta. Iz odborovega poročila posnamemo sledeče: Društvenikov šteje društvo 106. Društvenih shodov je bilo 15. Povprečna udeležba 50. Predavanj 20. Predavali so domači g. kaplan, bogoslovec A. Komlanec, kaplan I. Klemenčič iz Kostanjevice, poleg teh domači fantje Gramc Jože, Jarkovič Alojzij, Štefanič Miha in Grubič Fr. Društvenih prireditev je bilo 3. Med letom se je ustanovil telovadni odsek Orel, ki šteje 25 rednih članov, naraščaja 21; odsek se upravlja samostojno. Odborovih sej je bilo 5. Prometa je imelo društvo 714 K 55 vin. Knjižnica šteje 276 knjig. Letošnji prirastek 38. Časopisov je prihajalo 8. Društvo ima svoj pevski zbor. Pevovodja je bil g. kap. Fr. Govekar. — Novi odbor si je društvo postavilo tako: predsednik I. Gramc; podpredsednik Fr. Govekar; tajnik Jak. Fatur; blagajnik Fr. Marolt; knjižničar J. Kuntarič; odbornika J. Glinšek in A. Jarkovič. — Pri občnem zboru se je sklenilo, da društvo priredi 5. septembra 1909. izlet na Gorjance in spomladi 1910. poseben vlak na Brezje. Sklenilo se je tudi, da se društvo zavzame za izseljeniško vprašanje in v ta namen ustanovi poseben odsek.

g Izlet na Gorjance. Izobraževalno društvo v Sv. Križu pri Kostanjevici je priredilo 5. septembra izlet na Gorjance. Na treh vozovih so se peljali izletniki do vznožja. Orli v uniformi. Pešhoja ni bila posebno utrudna. Gori je bilo krasno. Lepa planjavica z razgledom na vse strani. Prihiteli so zastopniki iz Novega mesta, Šmihela, Toplice, Belekrasne, Št. Jerneja. Veselo petje je donelo od Sv. Miklavža. Največje navdušenje pa so izzvali govori, govorjeni za povzdig Dolenjske in kot protest proti izdajstvu in zločinu svobodomiselcev, ki so isti dan zborovali v Ljubljani. Stari Gorjanci so živo spominjali na to, kar hočejo slovenski svobodomiselniki ugrabiti.

d Sprejem v Kostanjevici. Na povratku skozi Kostanjevico so ondi izletnike pričakovale konstanjeviške propalice. Soderga je vpila »čuki, čuki« in nadevala še razne druge priimke. Najprejdržnejši so naskakovali vozove, toda ko je eden dobil s palico po glavi, so postali previdnejši. Je pač žalostno, če so ubožci za groš in pijačo na prodaj. Pošteni Kostanjevčani naj že vendar poženo iz svoje srede troštevilo liber. kliko, ki na ta način zlorablja in kvari nevedne siromake. Nedo- stojni pozdrav ni razgalil židane volje. Izletniki so sklenili k letu zopet na Gorjance.

d Kmečka zveza za kostanjeviški sodni okraj je zborovala na Male maše popoldne v Sv. Križu. Državni poslanec dr. Janko Hočevar je pojasnil politični položaj, nato razmotril vprašanje o ustanovitvi vinske zadruge. Za njim govori deželni vinarski nadzornik Gombač izključno o vinski zadruzi. Zborovavci so izrekli zaupnico poslancem Slovenske Ljudske Stranke, zahvalili zlasti svojega

poslanca dr. Hočevarja, ker je dosegel kmetom prednost pri nakupu lesa iz krakovskega gozda in iznova interpeliral glede železnice Novo mesto - Brežice v državnem zboru. — Lep sad tega zborovanja je v tem, da se je sestavil pripravljavni odbor za ustanovitev vinske zadruge. V pripravljavnem odboru so iz odbora kmečke zveze gg.: Kerin, Pavlič, Fatur, Colarič Andr., Kodrič, Bersan, Močan, Novoselc in vinogradniki Marolt, Komlanec M., Glinšek, J. Mešek.

### Belokranjske novice.

d Črnomelj. Velepomemben dan za našo zapuščeno Belokrajino je bil 5. september. Ustanovil se je namreč ta dan prvi belokranjski Orel v Črnomlju. Celo leto so se fantje že vadili v telovadbi in komaj čakali, da se enkrat vendar tudi formalno ustanovi Orel in da pokažejo pred svetom, kaj so se že naučili. Prihitel je iz Ljubljane k nam zastopnik Z. T. O. brat Janko Hočevar, prihiteli so podzemeljski Orli, da nam pokažejo svoje simpatije in nastopijo skupno z nami pri telovadbi, prihiteli so fantje iz Semiča, da se navdušijo skupno z nami za naše svete ideale, katere goji Orel in kolikor mogoče kmalu tudi oni ustanove svojega Orla v Semiču. Vrle naše članice izobraževalnega društva črnomaljskega so nam po večernicah najprvo zapele par ljubkih pesmic, nato so pa nastopili naši Orli in se izkazali na odru pri burki »Za letovišče«. Igrali so izborno, mojstrsko. Mnogo sineha so vzbudili posamezni igralci in želi za to burne pohvale. Po igri je stopil na oder č. g. p. Gregor Cerar in nam v krasnih, vznešenih besedah narisal pomen in namen Orla za slovenske mladeniče. Navdušeni po tem govoru smo odkorakali na našo telovadnico. Kmalu se prikažejo za nami naši Orli v telovadnih oblikah in ponosno in samozavestno prikorakajo na telovadni prostor. Predno pa so začeli telovaditi, jih nagovori brat Hočevar in jih v svojem krasnem govoru navduši za telovadbo, za delo, zlasti za krščansko življenje, za vero naših dedov, katero moramo tudi v danju pokazati. S trikratnim »Na zdar!« je govornik zaključil svoj govor in trikrat je zaorilo med Orli in občinstvom: »Na zdar!«, znak, da so poslušalci, zlasti Orli razumeli govornika in se hočejo držati njegovih besed. Nagovoril je potem Orle g. cand. iur. M. Malnerič in jih s pesniško navdušenim govorom vnel, naj bodo Orli v pravem pomenu besede, naj letijo visoko, naj se vedno drže svojih idealov in naj delajo, delajo in zopet delajo. Vršila se je nato javna telovadba. Izborna so telovadili naši mladi črnomaljski Orli s tovariši iz Podzemlja. Gledalci so jih burno pozdravljali in s ploskanjem izražali svoje priznanje. Po telovadbi se je vršila prosta zabava. Vsa hvala vrlim našim gospodičnam, ki so se že par tednov prej trudile, da bi veselica dobro uspela, in nabrale nad 150 dobitkov za srečolov. Omeniti moramo, da ni bilo pri veselici nobene gostilne, kakor je navada drugod, temveč so sami društveniki preskrbeli nekaj vina in dajali samo društvenikom. Podpredsednik izobraževalnega društva g. Kambič je pa

napravil celo kavarno in preskrboval ljudstvo z dobro in tečno kavo. Zabava je bila domača, neprisiljena; velika družina, naše izobraževalno društvo, je praznovalo res družinsko veselico. H koncu kličemo mlademu Orlu: Naprej po začrtani poti, ne oziraje se ne na desno, ne na levo, zleti, dragi Orel, do cilja...

d Kaj pa naši Sokoli? Nekaj nečuvnega moramo poročati o njih. Do sedaj so se vedno bahali, kako zelo so narodni in da samo oni držijo na površju slovenski narod in ga rešujejo pred nasprotniki in zatiralci. A sedaj? Istega dne, ko je naš Orel prvič razprostrl svoje peroti, so priredili tudi oni veselico. Kje? Pri Hočevarju Lacknerju! Pred nedavnim časom so še blatili po ranjkem »Belokranjcu« in »Slovenskem Domu« g. Lacknerja, ker je Kočevar; metliški in črnomaljski Sokoli in sestre Sokolice so vpile in kričale, vika- le in kričale po črnomaljskih ulicah: S Kočevarji ven! — Sedaj pa naenkrat tak preobrat! Prej vsaj navidez najhujši nasprotniki Kočevarjev, so se sedaj zatekli v naročje svojih nasprotnikov. Ne vemo, kaj je pripeljalo naše liberalce do tega koraka, da so se tako lepo strnili in si podali roke, a resnica je, da so se zvezali s Kočevarji, katere so pred kratkim časom še blatili po svojih časnikih. Nimamo nič zoper to, če se ti brezpomembni naši »narodnjaki« vežejo s Kočevarji, saj je znano, koliko so storili že s svojim »krokanjem« za slovenski narod, le pripomnili bi radi in obenem vprašamo liberalce, ali si bode- te še upali trditi, da ste vi, in izključno vi, še narodnjaki, ker ste se zvezali s Kočevarji. Odgovor je lahek. Ste pač precej sorodni z ljubljanskimi Hribarji! No, če ste tudi vi naredili kako pismeno pogodbo z Kočevarji, nam ni znano, a mogoče še izve- mo... Kaj pa vaše stavbinsko društvo, ki ste ga pred letom osnovali? Menda zato životari, da pripuščate, da kupujejo po Črnomlju hiše na glavnem trgu Kočevarji, kakor g. lekarnar! — Liberalnemu slugi »Posojilnice« povemo, da zato, če se je povzpelo do visoke časti sluge v posojilnici in čitalnici, še ni tako velik in oblasten gospod, da bi smel brez kazni blatiti in obrekovati po raznih gostilnah naše izobraževalno društvo, sicer mu bomo stopili malo na prste.

d Pribijemo dejstvo, da so in ostanejo naši Orli edina straža proti Kočevarjem. Liberalci ne bodo imeli še nadalje preveč korajže slepiti ljudi, da le oni varujejo mejo pred Kočevarji, ko so se očitno zvezali z njimi. Menda bodo celo združeni z njimi ustanovili društvo »Rinža« (Rinža je reka, ki teče skozi mesto Kočevje). Naš Orel je čist in neomadeževan, on bo branil, da ne bodo Kočevarji prodirali dalje, obenem pa tudi razdiral spletke kočevsko-slovenskega kluba »Rinže« v Črnomlju.

### Iz raznih krajev Dolenjske.

d Shod mladeničev žužemberške dekanije se bo vršil v nedeljo, dne 26. septembra. Ta dan se bodo zbrali mladeniči vseh župnij žužemberške dekanije v pri- jaznem Zagradcu pri Brezmadežnospo- četi. Nekaj popolnoma novega bo to za vas, dolenjski fantje! Prišli boste sem, da

si tu podaste roke in obljubite vedno biti edini v boju zoper sovražnike svete cerkve in mile slovenske domovine. Govorila bosta na tem shodu dva govornika, pa tudi fantje se boste oglasili iz vsake župnije vsaj eden. Orli iz Krke vam bodo pokazali, kaj so se naučili, ko bodo igrali »Krčmarja pri zvitem rogu«; videli jih boste v njihovih uniformah, kar bo za premnoge tega okraja nekaj čisto novega. Pozdravil vas bo v vezani besedi mladenič iz Zagradca in tudi petja bomo kaj čuli. Dvignite se torej, mladeniči iz daljnih Hinj, pridite tudi vi fantje iz Dobrič, Žužemberka in Ajdovca, pa tudi iz Sel, Šmihela, Ambrusa in Krke se potrudite 26. t. m. v Zagradec. Ni treba, da bi prišli na ta shod samo mladeniči, ki so v Marijini družbi ali v kakem drugem društvu, vsak mladenič dobrodošel, ki mu je resno mar blagor slovenske domovine. Z vami pa naj pridejo tudi vaši očetje, da vidijo, kaj počno mladeniči na svojih sestankih. Natančni spored prineseta »Slovenec« in »Domoljub«, ta čas pa marljivo delajmo na to, da pride na shod prav veliko mladeničev in mož.

d S Krke se poroča, da se je 9. t. m. ustreliš desetletni Alojzij Centa. Igral se je s puško, ki je visela na steni, in ko jo je hotel obesiti nazaj, se mu je na dosega neznan način izprožila. Nekaj svinčenih zrnov mu je posnelo nekaj las sredi glave, nekaj zrnov pa mu je šlo v glavo. Zavedel se ni nič in je umrl drugo jutro v hudih mukah. Stariši in gospodarji, ne imejte nabasanih pušk na steni in skrivajte jih pred otroci!

d Župnišče v Sodražici. Iz Sodražice se nam poroča: Znani zakulisni general naših liberalcev je izdal te dni v »Slovenskem Narodu« dolgo okrožnico, ktero te dni s slastjo požirajo po sodražkih liberalnih hišah. Ta pastirski list govori o popravil župnišča, pri kateri je velik krivec gospod župnik, ki je to ali ono pri popraviljanji odredil brez dovoljenja imenovanega liberalnega »matadorja«. Ne bomo se spuščali danes v podrobnosti, rečemo le toliko, da se bo pri kolavdaciji točka za točko pregledala, ter nazadnje spoznalo, da ni prišla nobena stvar brez potrebe v popravilo. Videli bodo tudi davkoplačevalci, da kljub tolikemu »prekoračenju proračuna« župnišče še vedno ni kaka »vila«, ampak le dostojno stanovanje za duhovnike, kakoršna imajo vsepovsod na Kranjskem, samo pri nas je doslej še niso imeli. Da se bo posojilo, ako ga bo občina rabila, vzelo v »farovski posojilnici«, je samo ob sebi umevno, ker bi bil »farovž« res nespameten, ako bi jemal posojilo kje drugje, kakor ravno v tisti posojilnici, ktera nosi, kakor nam pove »Narodov« dopisnik, njegovo ime. Sad velikega truda, katerega je imel liberalni faktotum pri kovanju dolgočasnega dopisa, je pa ta, da se je dopisnik vsled svoje nepreviđenosti popolnoma razkrinkal kot sovražnika naše duhovščine, zlasti gospoda župnika, nadalje, da »farovška« posojilnica zaradi njega ne bo škode trpela, neka druga si pa tudi ne bo opomogla. Glede župnišča pa gre med pametnimi ljudmi edino ta glas po fari, da je prav in

potrebno, ker se župnišče popravlja in ako se že popravlja, da se temeljito popravi. Pri kolavdaciji pa dopisnik skoro gotovo ne bo imel besede, ker ako plačuje kak dohodninski davek, doklade za župnišče, katera mu ne da spati, ne bo plačeval. Toliko za javnost, o podrobnostih se zmenimo doma. Še neko kratko vprašanje: Zakaj se dopisnik ne upa izreči imena dr. Šusteršičevega, ampak ga nazivlje samo za doktorja »Š«? Tudi to je značilno!

d Porcijunkula na Žalostni gori pri Mokronogu bo v nedeljo, 19. t. m. Za spovednike je preskrbljeno. Popoldne ob pol 3. uri bo slovesno ustanovljenje nove Marijine družbe.

d Predavanje je preteklo nedeljo priredilo društvo »Tabor« v Loškem potoku. Govorilo se je o nameravanem »zavarovanju za starost in onemoglost« za kmečko ljudstvo. Predavatelj g. Škulj nam je v razumljivem govoru razložil pojem in veliki pomen zavarovanja, kdo in koliko se bo plačevalo in koliko dobilo in še druge važnejše podrobnosti. Predavanju je sledil prost razgovor in nekatera pojasnila. S tem se je pojasnilo marsikaj, kar se je pri nas naravnost napačno doslej pojmovalo, vsled česar se je zavarovanje večinoma odklanjalo. Mnogoštevilno obiskani shod iz dr., na katerem je bilo veliko kmečkih gospodarjev, se je pa izrekel za zavarovanje. Saj če se trezno premisli, se pri tem načrtu najde veliko več solčnih kot senčnih strani.

d Z Vač pri Litiji. Kdo razreši to-le uganko? Voli se krajni šolski predsednik. Dva naša moža in deset nasprotnih sedi v občinskem odboru — kakor pravi »Narod«. — Izid volitve: izvoljen je Titus Stermolan, najodločnejši pristaš S. L. S. z najstipni glasovi proti osimim. Kaj je to? — Župna cerkev na Vačah je dobila letošnje leto krasni šamotni tlak. Podružnica sv. Marijete je dobila dva nova zvonova.

d Iz Ribnice. V nedeljo, dne 19. t. m., se vrši v dvorani »Hranilnice in posojilnice« ustanovni shod ribniškega Orla. Že dolgo se kaže potreba po tej organizaciji tudi med našimi fanti in mnogi že komaj čakajo, da razprostre tudi nad našo dolino mogočnj Orel svoje peruti. Misel, o kateri pač nismo pričakovali ne mi, še manj pa naši nasprotniki, da bi se tako hitro udeležila, je postala že gotova stvar. Med fanti in možmi raste zanimanje od dne do dne in mi se veselimo te nedelje, ko se zberemo in javno pokažemo, da nas ni strah Sokolov. Na eni strani krepki domači fantje, polni življenja — Orli, na drugi nam nasprotni, od mnogoštevilnih prekrokanih noči blede in izpiti obrazi — Sokoli. Kje je moč? Kje bodočnost? Ni li pri nas? Mi gremo naprej in — njih bo strah. Fantje in možje ribniške fare! Ne bomo vas vabili v svoje vrste z bučnimi veselici, s cirkusi in ne z vpitjem, mi ne bomo prirejali zabav, kjer bi se na živinskem prostoru izpolnilo toliko in toliko sto litrov za — n a r o d, ne, to ni naš namen. Mi pa si bomo zapisali na svoj prapor izobrazbo duha, izobrazbo srca in izobrazbo telesa. Gotovo visoka naloga! Naš Orel bo čuval naše fante in može in jih vodil le po dobrih potih na-

predka. In kakor se Orel boji temine in hrepeni le po prostem poletu v zračne višine, tako bo tudi naš Orel sovražil vsako duševno temo. Začeli bomo v znamenju luči in v znamenju luči tudi nadaljevali, delali bomo na to, da slava ribniškega imena nikdar ne zaide, ampak se še sto- in stokrat poveča! V začetku se nam bodo stavile razne zapreke v napotje, toda vztrajno in marljivo delo jih premaga. Sicer pa čim več se nam bo nasprotovalo, tembolj se bomo urili in tem večja bo — žetev. Kjer je namreč doma veselje do dela, tam je tudi napredek in mi upamo, da se naše število tekom leta podvoji in v najkrajšem času ustanovi Orel tudi v drugih naših župnijah ribniške doline, kakor v Sodražici, Loškem potoku, Laščah itd. Pokazati se mora tudi ta stran Dolenjske, kaj premore! — V nedeljo torej pa vsi fantje in možje ribniške fare, ki čutite veselje do Orla, po krščanskem nauku v dvorano, da se navdušite za dobro stvar! Pride govornik tudi iz Ljubljane.

d Velike Lašče. V nedeljo, dne 5. septembra je bil slovesno odprt naš »Zadružni dom«. Toliko ljudstva že dolgo ali še nikoli ni bilo zbranega v Velikih Laščah. Blagoslova se je udeležilo do 1200 ljudi, ne samo iz domače župnije, tudi iz sosednjih župnij je bila udeležba prav obilna. Iz Krke in iz Dobropolj so došli Orli. Udeležili so se slavnosti drž. in dež. poslanec Fr. Jaklič, dež. odbornik dr. Pegan, dež. poslanec Fr. Bartol, ravnatelj »Zadružne zveze« I. Traven, sosednja duhovščina i. dr. Ob 10. uri je bila v župni cerkvi instrumentalna sv. maša, katero je daroval sodražki g. župnik Fr. Traven. Petje in godbo je oskrbel v to sestavljen zbor pod vodstvom g. Hybaška. Cerkveni govor je imel g. ravnatelj Traven. Popoldne ob 3. uri je ob obilni udeležbi blagoslovil dom ribniški dekan g. Fr. Dolinar. Slavnostni govor je imel dr. Pegan, ki je poudarjal, da je naš »Zadružni dom« sad požrtvovalnosti, samozvesti in medsebojne ljubezni. Govorili so še drž. poslanec Fr. Jaklič, visokošolec Adamič, župnika Ramovš in Lavrenčič. Slavnost se je završila z ljudsko veselico na prostem, pri kateri je sodeloval sodražki pevski zbor »Glas«, sekstet na lok in domači pevski zbor. Najiskrenejša zahvala vsem, ki so pri slavnosti na ta ali oni način sodelovali! — Orel se v kratkem ustanovi v Velikih Laščah. Vrli mladeniči! Naj nikogar ne bo, ki bi ne pristopil.

d Orli v Šmartnem pri Litiji. 12. t. m. je bil za našo Dolenjsko dan velike važnosti. Zbralo se je pri nas sto Orlov v kroju, spreveda skozi Litijo v Šmartno pa se je udeležilo nad 600 oseb. Pri sveti maši sta stregla dva Orla v kroju. Na shodu so govorili državni in dež. poslanec Povše, br. Podlesnik in načelnik Jeločnik. Pri javni telovadbi in veselici je bilo nad 1000 ljudstva. Zvečer nazaj grede na kolodvor so litijske liberalne barabe žvižgale in s tem sijajno pokazale, na kaj se opira litijski smrdljivi in zaspani liberalizem. — Ljudstvo pa pomni nastop Orlov in je ponosno na svojo mladino, od katere upa preporoditev in poglobljenje krščanske zavesti.

## Notranjske novice.

### Vipavske novice.

n Iz Budanj. Gotovo je javnosti malo znano, da je ravno budanjska občina edina na Vipavskem, kjer še ni gospodaril liberalizem. Sicer je enkrat poskusil neki majhen človek svojo srečo, ker je čutil v sebi poklic, da je pretendent za županski stolec. Pa naši možje so mu tako zmešali njegovo nakano, da je odšel z pozorišča z opečenimi rokami. Kakih pet let je bil potem mir v občini, kar se je spomnil, da bi lahko pri gozdnem odseku dobil kako šaržo. In res, dobil je nekaj glasov, nazadnje je pa še sam sebe volil ter tako prišel do načelnika gozdnega odseka. Aha, si je mislil, sedaj sem pa na konju. Prvo leto je dajal še drva po navadi rezano. A za račun se je zmotil pri tako malih kroncah samo za 115 K. Ko so mu naši možje dokazali, da je račun nepravilen, ker ni prav seštet. Kaj pa če bi kontrolirali, ali so vsi dohodki pravilno vpisani; ali kam so se kazni stekale! Kaj pa bo z letošnjim računom, se ljudje in upravičenci opravičeno vprašujejo. Če ga lani ni mogel pri vsi svoji advokatski zmožnosti skupaj spraviti, ga bo letos še trikrat manj. Vsi smo radovedni, če bode gospod načelnik res vpisal za in koliko lesa je prodal ter koliko ga je on kupil. Zatorej, upravičenci, pozor! Tukaj se gre za vašo lastnino. Ne pustite, da bi Štefančič gospodaril kakor kak paša. On mora sestaviti pravilen račun, ne samo v seštetju, ampak tudi, da bo pravilno sestavljen in vpisani vsi dohodki, kakršni so v resnici, potem se prepričajte s kontrolo, ker brez te mu jih ne smete odobriti. Dosedaj so vsi načelniki predlagali ob pravilnem času, le gospoda Štefančiča so morali upravičenci opomniti, da naj predloži račune. Ali ne pozna g. Štefančič zakona, da je načelnik odgovoren za svoje delo upravičencem. Torej, možje, kateri še držite s Štefančičem v nadi, da vam bo razdelil gozd na vse enako, se bridko motite. Tedaj bode posegla vmes višja oblast kakor je advokata Štefančiča. — Dne 10. t. m. smo dobili novega gospoda nadučitelja v osebi F. Brusa. Naslednjo nedeljo smo po večmesečnem času zopet slišati orglje peti. Vse kaže, da bode jako dober naslednik nam nepozabnega g. Sadarja. Gotovo je, da če bode čutil in delal z ljudstvom, ga bo ljudstvo ljubilo in spoštovalo kakor svojega vzgojitelja in krščanskega socialnega delavca.

Izlet N. D. O. v Šturije so priredili tržaški »delavci« v nedeljo teden. Že dopoldne so pri polnih kozarcih reševali delavstvo. Do popoldneva je bog Bakh v polni meri storil svojo dolžnost. Ko je hotel na zborovanju govoriti neki Jaklič, ki so ga seboj prignali iz Trsta, so ga delavci zapodili z odra in mu niso pustili govoriti. Sploh se je cel izlet ponesrečil in napravil na domačine slab vtis.

Shoda v Logu na Mali Šmaren ni bilo. S tem imajo vipavski in drugi obrtniki skupno krog 10.000 K škode. Vse to pa radi naše ljubeznive požarne brambe, ki le kljub škofovi prepovedi napravila na ta

dan ples, kar se češčenju tega Marijinega praznika nikakor ne spodobi. Liberalci so sklenili, kakor se čule, da bodo nalašč te dni, namreč na Šmarne dneve, prirejali ples v jezo »farjem«. No, bomo videli, kaj bodo s tem dosegli? Mislijo, da s tem škodujejo cerkvi, ne vedo pa, da v prvi vrsti obrtnikom, ki se bodo enkrat naveličali liberalne komande in storili svojo dolžnost.

Vipavska požarna bramba ima vsako leto dva ali več plesov, gasilnih vaj pa nikoli. Kaj pravijo k temu pristojne oblasti? Sploh vladajo v tem društvu jako čedne razmere. Mnogo bi vedeli o tem povedati izstopivši člani. Napravite najprej red v društvu, potem šele iščite podpor.

Nemškutarjenje se v trgu lepo razvija. Od notarskega pisarja do odvetnika in še dalje vse nemškutari. Kdor pa ne zna po »tajč«, pa se po gostilnah hujuje nad »Slovenčevimi« dopisi in zagovarja inteligenco. Naša davkarija ima tudi samonemški pečat in liberalcev vseh liberalcev ima na svoji hiši na prvi vrsti »K. K. Eichamt«. In vse to po 20. septembru, ki ne gre tej gospodi iz glave! Heul!!

### Iz raznih krajev Notranjske.

n Iz Št. Petra na Krasu. Vojakov nismo imeli letos tukaj, pa saj je še bolje, da jih ni, ker tako veliko škode napravijo, posebno po polju, ker imajo ljudje večinoma še vse pridelke ob tem času zunaj. Pri nas imamo izobraževalno društvo, ki vrlo napreduje. Ali bi se ne mogel ustanoviti tudi telovadni odsek? Sedaj ko bodo nastopili dolgi brezdelni zimski večeri, bi se prav lahko in brez velikih težav dalo morda napraviti. Pokažimo, da nismo med zadnjimi ter da se hočemo tudi mi izobraziti in kako veselo uro preživeti v bratskem krogu. Seveda začetek je povsod težaven, a s pogumom in z božjo pomočjo se vse prestane, da nam tudi v Št. Petru zasijejo boljši dnevi. — Mladenič.

n Z Vrhnike. Smrtna kosa je posegla v vrste našega »Orla« in zahtevala z neizprosno silo blagega mladeniča Josipa Jeršinovec. Pokojni je bil od ustanovitve »Orla« na Vrhniki pa do svoje prerane smrti vrlo marljiv član kakor tudi izvrsten telovadeč. 8. avgusta se je še udeležil »Orlovega« slavlja v Kamniku. Nekoliko dni pozneje ga je položila pljučnica na dolniško posteljo, iz katere ni več vstal. Previden s sv. zakramenti za umirajoče je dne 7. septembra t. l. mirno v Gospodu zaspal v starosti 17 let. Na njegovi zadnji poti so ga spremili za pošteno mladeniško organizacijo neumorno delavni gg. duhovniki iz Logateca in Borovnice, in več druge odlične gospode. Bratje »Orli« so prihiteli v obilnem številu iz Ljubljane, Logateca in Borovnice, da mu izkažejo zadnjo čast, ravno tako katoliško društvo rokodelskih pomočnikov z zastavo in mnogo drugega občinstva. Gospod Leopold Turšič, predsednik telovadnega okrožja Vrhnika-Logatec, se je v prekrasnem govoru ob grobu poslovil od pokojnega. Spominjal se je njegovih vrlin ter bodril »Orle« k nezlomljivi vztrajnosti na začrtani poti poštene mladeniške or-

ganizacije, želeč si slednjič veselega svidenja nad zvezdami. — Dne 7. septembra je umrla tudi 90 let stara mati ugledne rodbine Fran Tršarja na Vrhniki. Svetila jima večna luč!

n Iz Podlipo. Naše katoliško slovensko izobraževalno društvo je priredilo v nedeljo, dne 5. septembra, veselico z govorom, petjem, deklamacijami in igro. Vrhnikiški »Orli« so bili tako prijazni, da so priredili javno telovadbo, za kar jim izrekamo najprišrčnejšo zahvalo. Bila je tudi šaljiva loterija, med katero so igrali vrhnikiški tamburaši. Nikdar še ni bilo Podlipo skupaj zbranega toliko ljudstva. Zastopani so bili tudi žirovski »Orli«. — Vsem prijateljem in dobrotnikom društva se lepo zahvaljujemo za tako obilno udeležbo. Posebno hvaležni smo preč. gosp. vrhnikiškemu kaplanu Janku Sedeju, ki je bil vedno naklonjen društvu in je tudi s pevskim društvom povzdignil slovesnost. — Imamo tudi svoje nasprotnike, pa z združenimi močmi jih bomo že premagali. — Ustanovili bomo tudi »Dekliško zvezo«. Daleč smo še zadaj, pa počasi bomo že nekaj dosegli, če bomo šli tako pogumno naprej.

n Umrl je v nedeljo, 12. t. m., obče spoštovani občinski odbornik in posestnik v Ivanjem Selu pri Rakeku gosp. Matija Matičič v starosti 64 let. Pogreb je bil v torek, 14. t. m. N. v m. p.!

### Idrijske novice.

n Iz Spodnje Idrije. Naša nova hčerka katol. slov. izobraževalnega društva »Dekliška zveza« je že sedaj v začetku svojega obstoja pokazala svoje delovanje. Veselica, ki so jo priredile dekleta same, ki je bila nenavadno obiskana in pri kateri so dekleta po večini šele prvič nastopile na odru, je pokazala, kako zelo hvaležna je bila misel ustanoviti tudi deklško organizacijo v Spodnji Idriji. Dve igri so vpriporile naša dekleta. Prva »Sv. Cita« je bila naravnost mojstrsko igrana, kakor so izjavili tuji gostje. Pa tudi veseloigra »Čašica kave« ni prav nič za prvo zaostajala. Ena nas je do srca ganila, druga pa nam je srce razveselila do veselega smeha. Tudi petje na odru so oskrbele dekleta »Dekliške zveze« same pod vodstvom našega društvenega pevovodje g. nadučitelja Bajca. Hvala mu, kakor tudi njegovi gospej za obilen trud pri pripravah za veselico! Je pač vse bolj živahno, če ima društvo v svoji sredi krščanskega učitelja, ki se trudi za izobrazbo ne le v šoli, ampak tudi v društvu. Kmalu dobi »Dekliška zveza«, ki šteje že okrog 20 deklet, svoj prostor in potem se bo še bolj poživilo njeno delovanje. Upamo, da se tudi druga dobra dekleta še zapišejo v »Dekliško zvezo«, katera še ne nosijo pri sokočih hlač. Dekleta, bodi vam skrb, da pomnožite »Dekliško zvezo« po številu, da bomo šli v jesenskih in zimskih dnevih na pridno delo izobraževanja.

n Deže/ni poslanec g. Mirko Perhave je obiskal pred kratkim idrijsko okolico: Črni vrh, Žiri in se informiral o raznih potrebah in željah svojih volivcev.



# GORIŠKA.

## Za našo mejo!

Slovenski listi katoliške smeri se pečajo zadnji čas zelo veliko z razmerami ob naših jezikovnih mejah na Koroškem in Štajerskem. Zdi pa se, da se na Goriško premalo ozirajo. Tudi tukaj je treba z vso odločnostjo iti na delo za obrambo naših mej. Naj omenim le kraje: Devin, Tržič, Doberdob, Šmartno, Podgora, občina Dolenje, Mirnik itd. Vsi ti kraji so važni v narodnem oziru. Tržič je sicer laški, a slovenski naseljenci, ki jih je veliko, so v vedni nevarnosti, da se potujijo.

Dne 20. septembra bo v Ljubljani važno posvetovanje v zadevi narodne obrambe. Za to posvetovanje bo treba premišljenih načrtov. Zato se obračamo tem potom na vse naše prijatelje, naj tajništvu »Slovenske kršč. soc. zveze« v Gorici (Gosposka ulica št. 6), nemudoma sporoče svoje nasvete in obenem opišejo razmere ob naši meji od Devina do Mirnika. Stvar je važna. Naš laški sosed res ni tako nevaren kot Nemec, ki pritiska od severa. Toda mnogo slovenskih krajev je vseeno že potujil in mnogo občin je, ki so v nevarnosti. Ne smemo več dopustiti, da bi nam le eno ped slovenske grude ugrabil narodni nasprotnik.

Prav posebno se obračamo na izobraževalna društva in jih prosimo v tem oziru podpore z dobrim svetom.

Na delo za našo mejo!

**V Štanjeu** (na Krasu) so se na dan sv. oirne v soboto 4. septembra dogodile štiri nesreče. En otrok se je zelo opeknel; en mož je padel z železniskega mosta v globčino in se ubil; ena oseba je nenadoma umrla in ena je umrla tudi vsled neke nesreče. Ta dan sta torej ležala dva mrliča v mrtvašnici, eden pa nekje drugje. Žalosten dan!

**Nekaj odgovora liberalcem.** Iz Št. Ferjana: Naši udeležniki mirnske slavnosti so bili siino zadovoljni z nastopom Orlov. Slavnost je bila taka, da je vsak moral priznati, da je bila veličastna. »Soči« seveda to ni prav. Mi pa pravimo: Vsi naši nasprotniki naj se zbero skupaj, pa ne napravijo niti polovico tako sijajne slavnosti, kakor so jo naši Orli napravili v Mirnu. Naj »Soča« pusti pri miru naša društva in duhovnike, ker liberalci za njimi niso še nič plačevali. — Fr. Terseglav je govoril resnico o krščanski misli, ki naj bo glavna trdna vez med nami vsemi. In Kremžar tudi ne praša liberalcev za dovoljenje, kaj sme govoriti in kje stanovati. Le to povemo, da Kremžar svoje stanovanje plačuje pošteno, medtem ko A. Gaberšek, vodja liberalcev, napol zastoni stanuje v palači v Gosposki ulici. Popolnoma se strinjamo z govornikom, da je naša dolžnost, vzgojiti tudi šolsko mladino na krščanski podlagi in jo vzeti izpod

vpliva takih liberalnih učiteljev, ki so odkriti brezverci. Če pravijo, da čokolada ne pojde v klasje, imajo prav. Ta reč namreč res nima klasja. Pač pa bo šla v cvet in klas naša organizacija. Zato bomo skrbeli sami. Za nas niso plačevali duhovniki, pač pa bi bili tega potrebni nekateri liberalci, ki so dolžni na vsaki krčmi, da jih morajo tirjati kar na cestah. Torej razumete? Če hočete vjeti še kako tako, le poskusimo se! Tudi v Št. Ferjanu bomo priredili tako slavnost, pa liberalcev nič ne rabimo zraven. Naj sline požirajo doma.

**Baša dolina.** Tudi pri nas se je začelo nekaj gibati in razpravljati o prihodnjih deželnozborskih volitvah. Posebno pa izid volitev grozno skrbi naše nasprotnike. Nekje sta v neki krčmi sedela en bivši krčmar in en železničar. Bivši krčmar pravi: »Če volite z nami, plačam za pol litra«. — »Dobro,« pravi železničar, »najprvo plačajte vi, potem bom pa jaz; volila bova pa vsak po svojem prepričanju. Za pol litra pa z liberalci ne bom volil in tudi za noben denar ne.« — Tu se jasno vidi, kakšen vpliv in vrednost ima liberalna stranka, da mora po gostilnah loviti glasove in plačevati za pol literčke. Kolikokrat so nam očitali, da imamo denar od »farjev« in da smo podkupljeni. Saj pravi pregovor: Sova je rekla senici glavana. Vi iščete pezdinjo v naših očeh, a ga ni; bruna v lastnem očesu pa ne vidite. Seveda pravite tudi sedaj, da boste za kmeta; celo verni ste postali. Toda kmet vas bo sodil po vaših prejšnjih dejanjih in ne po sedanjih besedah. Tudi mačka ima kremplje skrite, ko prosi gospodinjo mleka; pokaže pa jih, ko drži miško v tacah. — Bil sem v soboto pred praznikom Velikega Šmarna v neki gostilni na Gorenjskem. Prišel je tudi neki gospod, izdajal se je za odvetnika iz Ljubljane. Bilo je ravno opoldne, povprašal je gospodinjo krčmarico, če imajo kaj pripravljenega za obed. Imeli so same postne jedi. Da bi ga vi videli, kako se je razkoračil, češ: »Jaz hočem mesna jedila. Meni ni mar post pred praznikom!« Začel je zabavljati čez vero, kmete zabite, ki verujejo, da je greh itd. Pri sosedni mizi je sedela petorica delavcev. Začeli so se smejati, češ, tak gospod gotovo vedo, da je to lepo zabavljati čez vero, Boga itd. Eden delavcev se oglasi: Poglejte, gospod, saj ravno nad glavo vam visijo »Domoljub« pa »Slovenec«, lahko sodite kakšna je gostilna. — »Aha, imajo pa že tudi v kakem kotu kakega polomljenega Kristusa.« — Ne bom nadalje pisal o tem bogokletnežu. H koncu naj še rečem: Priprosto ljudstvo, pazi, komu daš glasove, ne onemu, ki bo znal lepo govoriti, onemu, ki bo zate skrbel, tebi pomagal, bo veren katoličan. Vidi se dosti zgle-

dov po svetu kam pride človek, ako je vera v Boga zatrta, pokopana. Naše geslo bodi: Vse za vero in domovino!

**Z Otlice.** Malokdaj se kaj čita v »Domoljubu« od naše gore, naj tu podam en par vrstic v naš katoliški časopis, ki je močno razširjen med nami. Želja se nam je izpolnila, odkar smo slišali, da bomo imeli sveti misijon, in prišli so res zaželeni dnevi; dne 27. avgusta, to je v petek, so se pripeljali častiti gospodje zvečer ob pol 7. V soboto je bila spoved za prvo sv. obhajilo in v nedeljo prvo sv. obhajilo in tako je bil začetek sv. misijona in vkljub slabemu vremenu, ki do srede tedna ni bilo nič kaj prijetno, bila je zmerom polna cerkev ljudi, kajti dobro smo vedeli, da ta sveti čas hitro poteče. Misijonarji so nam mnogo lepega in zanimivega povedali, kar je potrebno za dušo in telo in kar si tudi hočemo v srcu ohraniti. Bile so vsaki dan tri pridige in spovedovat so prišli tudi pomagat en gospod kapucin s Sv. Križa in tudi drugi gospodje iz sosednjih župnij, kar jim je čas dopuščal, katere pa ne bom tukaj navedel. Dne 6. septembra so se odpeljali od nas č.č. gospodje; s težkim srcem smo se poslovili od njih. Mi vam kličemo: Bog vas živi mnogo let in vam daj dosti uspeha na vaših potih!

**Strahovita modrost** se kaže med liberalci zadnje dni. Iz samega strahu se jim noč in dan sanja o samih novostrujarjih. »Narod« piše, da takozvani novostrujarji postavijo svoje kandidate, »Soča« pa pri naša že imena kandidatov v splošni skupini. Drugega ne rečemo liberalcem, kakor to-le: Vsak liberelec bi rad bil kandidat. Liberalna politika ni drugega ko lov za mandati. Višje se ne povspnete. In zato si liberelec niti od daleč ne more misliti, da bi kdo delal med ljudstvom, ne da bi imel v svojem srcu globoko željo: postati gospod poslanec. Zato tudi o drugih mislite tako in se vam vedno sanja o kandidatih, ki jih nikjer ni. Pa ne bojte se! Kdor deluje v krščanski organizaciji za ljudstvo, ta mora poznati in se držati pred vsem ene velike in važne točke, ki je nesebičnost. Te liberelec ne pozna, se je ne drži in zato razumemo njihovo omejenost.

**Društveno gibanje.** V Podbrdu je 12. septembra predaval dr. Breclj. Društvo v Kronbergu je ta dan priredilo lepouspelo veselico. Za obmejne Slovence se je nabralo 8 K 80 v. Hvala! — Dne 3. oktobra priredi veselico »Kat. bralno društvo« v Št. Ferjanu kot odhodnico onim bratom Orlom, ki gredo k vojakom. Drugod prirejajo ples in popivanje, mi pa pošteno veselico, pri kateri nastopi prvič naraščal šentferjanski ter Orli na orodju, da pokažejo, kaj so se sami naučili. Vabimo vse somišljenike! Če bodo ta dan ožje volitve, prireditev odpade!

Priporočamo našim gospodinjam pravi :FRANČKOV: kavni  
pridatek iz zagrebške tovarne.

# Serravallo

## železnato Kina-Vino

Higijenična razstava na Dunaju 1906:  
Državno odlikovanje in častni diplom k slati kolajni.



Povzroča voljo do jedi,  
okrepča živce, poboljša kri  
in je rekonvalescentom  
in malokrvnim zelo pri-  
poročeno od zdravniških  
avtoritet.

**Izborni okus.**

Večkrat odlikovano.

Nad 6000 zdravniških priporočil.

**J. SERRAVALLO, c. in kr. dvorni dobavitelj**  
TRST-Barkovlje.

### LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Trst, 11. septembra.  
85, 10, 16, 19, 84.

Linc, 11. septembra.  
64, 81, 19, 54, 44.

### ŽITNE CENE.

Cene veljajo za prodajo blaga od strani  
kmetovalcev.

Za 100 kilogramov.

Ljubljana, 14. sept. 1909.

|               |      |
|---------------|------|
| Pšenica       | 27.— |
| Rž            | 18.— |
| Oves          | 16.— |
| Ajda, črna    | 17.— |
| Ajda, siva    | 17.— |
| Proso, rumeno | 16.— |
| Proso, belo   | 18.— |
| Ječmen        | 16.— |

### Prodaja se:

pri priporočljivi slovenski tvrdki **Lenasi & Gerkman** v Ljubljani, Stritarjeva (Spitalska ulica št. 4.) novo najboljše sukno, najlepše blago. Vedno novosti za obleke in bluze. Strogo solidna postrežba in nizke cene. Opreme za neveste. 2469 1

### Kupujte!

le pri tvrdki, katero Vam priporočamo, slovensko podjetje **Lenasi & Gerkman** v Ljubljani, Stritarjeva (Spitalska ulica št. 4.) novo najboljše sukno, najlepše blago. Vedno novosti za obleke in bluze. Strogo solidna postrežba in nizke cene. 2469 1

**Krondorfer** se kot naravna  
namizna voda  
prve vrste in kot zdravilna voda  
zoper težkoče organskega dihanja in zoper  
bolesni želodca in mehurja najbolje priporoča.

1169 **Dr. J. Demšar** 32-1

zdravnik — strokovnjak za kožno bolezn  
Ljubljana, Mestna hranilnica.

# ZASTONJ!

Popolnoma

## zastonj in poštnine prosto

Vam dobavimo sliko skoro naravne velikosti, če nam pošljete Vam posebno drago fotografijo ali Vašo, kakega drugega svojca ali umrlega sorodnika s spodajšnjo, razločno izpolnjeno nakaznico. Fotografija je lahko vizitne, kabinetne oblike ali tudi skupinska slika. (Pri skupinskih slikah naj se oseba, katero je povečati, označi s X). S to ponudbo se hočemo

## v vsaki tukajšnji rodbini

na mah vpeljati. Druge tvrdke morajo nepretrgoma inserirati, da to dosežejo. Mi pa raje obrnemo ta denar v prid občinstva s tem, da naklonimo vsaki rodbini sliko zastonj. Istočasno Vas prosimo, da, ko boste že v posesti dobavljene slike in ako Vas bode ista zadovoljila, da nas v krogih svojih sorodnikov in prijateljev dalje priporočate, da pridobimo čedalje več novih naročnikov. S tem pridemo lahko do svojih stroškov. Agentov nimamo nič in tudi ne potujemo, ozir. pustimo potovati, samo prvovrstna in brezhibna izpeljava slik nas sama vpeljuje v nadaljne rodbine.

Ker dopošljemo vsako povečanje poštnine prosto in dobro zavito v karton in istotako vrnemo fotografijo franko in nepoškodovano, ne bode nihče zahteval, naj plačamo poštninske stroške iz svojega, naj za te naše izdatke vsak priloži 60 vinarjev, ki se jih dopošlje lahko tudi v pisemskih znakih.

Naša tvrdka obstoji že 10 let, je v Berolinu in na Dunaju trgovsko-sodno potrjena in vpisana, in zato prevzame vse jamstvo za tu navedeno ponudbo. Da pa razpršimo vse dvome o poštenosti naše ponudbe, smo pripravljeni, plačati 2434 1—1

## 1000 kron v gotovini

ondotni ubožni blagajni, če nam kdo dokaže, da smo pri dobavi slike zahtevali kakršnokoli odškodnino ali plačilo.

Velespoštovanjem

## mednarodni portretni zavod

Dunaj. Telefon 10181. — Berolin. Telefon IV, 9473.

Blagovolite izrezati in vpslati v kuverti!

### NAKAZILO za bralce Domoljuba.

Prosim, naj se mi po fotografiji, ki je v prigrbu-  
izdela v skoro naravni velikosti (okoli 37 do 47 cm velj)  
in brezpojno podobna, povečana slika zastonj in  
naj se mi ista po izvršenju, najkasneje tekom štirih  
tednov dopošlje poštnine prosto. Za poštninske stroške  
sprejmite v prigrbu 6 vinarjev v znakah.

Ime in priimek, bivališče, dežela, pošta in hišna številka.  
(Prosimo natečajnega naslova.)

Posebni pisemni sporočili ni treba. Pisma s slikami v vizitni obliki so frankirani z znakom za 10 v.  
Za večje oblike je treba znakke za 2 vinarjev.  
Da se ogne zmotam, naj se na zadnji stran fotografije in kuverte zapiše ime pošiljatelja. Pisma naj se naslavljaajo na

**Internacionalni portretni zavod**  
Dunaj VII/23, Stiftgasse 15/17.



2521

Št. 11.166

# Razpis.

Na kranjski kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu z dveletnim slovenskim poukom je oddati

## pet deželnih ustanov

za prihodnje šolsko leto 1909/10 (oziroma tudi za i. 1910/11), ki se začne dne 3. novembra t. l.

Pravico do teh ustanov imajo sinovi kranjskih kmetovalcev in vinogradnikov, ki so vsaj do 16. leta stari, čvrstega zdravja ter so z dobrim uspehom dovršili ljudsko šolo. Prednost, gre tistim mladeničem, ki ostanejo, dovršivši šolo na Grmu, gotovo na svojem domu in se bodo pečali s kmetijstvom, vinarstvom in sadjarstvom.

Učenci z ustanovami imajo hrano, stanovanje in pouk v šolskem zavodu brezplačno, obleko, živотно perilo, obuvale in šolske potrebščine si morajo sami preskrbovati.

V šolo se sprejemajo tudi plačujoči in zunanji učenci.

Plačujoči učenci plačujejo za hrano po 80 v na dan in po 40 K šolnine na leto ter stanujejo brezplačno v zavodu. Vse druge potrebščine si morajo sami preskrbovati.

Zunanji učenci (eksternisti) stanujejo zunaj zavoda in plačujejo po 40 K šolnine na leto.

Vsi učenci imajo uniformo, ki si jo morajo sami plačati.

Hrano je plačevati vnaprej v mesečnih obrokih, šolnino pa tudi vnaprej v dveh letnih obrokih.

Prošnje, svojeručno pisane in kolokovane s kolkom za 1 K, je poslati do 30. septembra t. l. vodstvu kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

Vsaki prošnji je priložiti rojstni list, spričevalo o dovršeni ljudski ali kakvi višji šoli, zdravniško potrdilo o frdnem zdravju in spričevalo županstva in župnega urada o lepem vedenju prošilčevem.

Prošnji za sprejem proti plačilu je pridjati obvezno pismo (reverz) staršev, oziroma varuha zaradi vzdrževanja učenca.

Vsak prosilec mora delati sprejemno izkušnjo iz slovenskega jezika in iz priprostega računstva. Od uspeha te izkušnje je odvisen sprejem v šolo.

Kdaj bo delati sprejemno izkušnjo, naznani vodstvo vsakemu prosilcu posebej.

Učenci, ki dovrše šolo z dobrim uspehom, imajo pri vojaščini, pogojno pravico do samo dveletne prezentne službe. Ako namreč zadostijo svojim vojaškim dolžnostim prvi dve leti brez graje ter dokažejo, da bodo po izstopu iz prezentne službe kmetovali na svojem ali staršev domu, smejo na podslavi odredbe c. kr. vojnega ministrstva z dne 22. julija l. 1895, št. 4643., prositi proti koncu drugega vojaškega leta, da se jim odpusti tretje službeno leto.

Deželni odbor kranjski v Ljubljani, dne 9. septembra 1909.

## Proti ostarelosti

Dr. Homel'ov Haematogen

SVARILO! Zahteva naj se izrečno ime dr. Homel.

522 a

## Razprodaja

v konkurzno maso Ivana Stöckl spadajočih premičnin se vrši v Starem trgu pri Ložu na javni sodni dražbi v

ponedeljek, 20. septembra t. l.

in sledeče dni dopoldne od 8.—12. in popoldne od 2.—6. ure.

Proda se razno špicerijsko in manufakturno blago, železnina in galanterija: (oblačilno blago, klobuki, rute, srajce, nogavice, čipke, trakovi, kava, cikorijska, mlo, žganje, konjak, usnje, čevlji, steklo, papir, pohištvo, slamoreznica) in drugo.

Proda se pa tudi vse na 7000 kron in 12.000 kron cenjeno blago skupno ali v partijah iz proste roke. Ponudbe z 10% varščino do 17. t. m. dopoldne upravitelju konkurzne mase

Jakob Kogej,  
c. kr. notar v Ložu.

2546 1—1

## Učenca

za ključavničarstvo  
sprejme takoj  
ANTON LIČAR,  
Škofjaloka. 2547 (1)

Priporočila se domača trgovina

## Janko Češnik (pri Češniku)

Naznanjam, pri nakupovanju jesenske in zimske potrebščine, da sem z vsemi novostmi že založen, kakor blago za ženske obleke in bluze, volneno, pol volneno, loden itd. Perilni portret za obleke in bluze, spodnja krila, srajce, itd. Novosti v zimskih suknjenih in pletenih velikih rutah, rute šerpe volnene, ženiasta. — Velika zaloga moškega suknja, črnega kamgarna, šviota, kakor modnega za obleke, površnike, zimske suknje itd. Odeje, živane, volnene, porhastaste, koce, konjske plahte itd.

Gene pošlene in najnižje. Popolna oprema (bališča) za neveste.

## Velecenjena tvrdkal

2552 1

Razpošiljam spodaj stoječe v širših krogih najbolj priljubljene izdelke:

|                                 |           |     |
|---------------------------------|-----------|-----|
| Velike pristne kranjske klobase | 1 komad K | —40 |
| majhne                          | 11        | 2—  |
| gnjati kakor praški kg          |           | 220 |
| salame iz gnjati                |           | 240 |

Vse proti povzetju od kg 5 naprej. Najsolidnejšo postrežbo zagotavlja beležim z odličnim spoštovanjem M. Modic, Siska-Ljubljana.



## Geno češko posteljno perje!

5 kg novo skublji, K 9-60, boljše K 12—, belo kot puh mehko skubljeno K 18—, 2550 6-1 K 24—, snežnobelo, kot puh mehko skubljeno K 30—, K 36—. Pošilja franco po povzetju. Zamena dovoljena proti povrnitvi poštnine. Benedikt Sachsel, Lobes 159, pri Plznu, Češko.

## XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Skupna rezerva sklepom 1907 čez stotisoč kron. Upravno promozenje sklepom 1907 3,800.000 kron.

Zadružnikov nad 550.

## Glavna posojilnica

reg. zadr. z neom. zav. v Ljubljani,

pisarna na Kongresnem trgu št. 15 nasproti nunske cerkve, obrestuje hranilne vloge po

4 <sup>3</sup>/<sub>4</sub> %

t. j. K 4-75 za vsacih 100 kron, takoj od dneva vložitve, pa do dneva dvige, brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgalo. 3418 1

Uradne ure od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

Tekoči račun v Avstro-ogrski banki v Ljubljani. Račun poštna hranilnica št. 49.086. Telefon št. 135-

## XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

## Sicer Je bilo pa res čuda smešno!

Mislite si majhno gostilno. Soba je polna premočenih, kašljajočih, prehlajenih ljudi. Pa Vam izveče eden iz nahrbtnika škatlčico Fayeveh pristnih sodenskih mineralnih pastilj, za njim drugi, še tretji, in naposled je vsa družba sedela in cmokala pastilje; pa kaj Vam povem: ne eden ni imel škode od prehlajenja, hvala za to sodenicam, ki res spadajo potrebnim popotnim potrebščinam. Fayeve pristne sodenice se dobivajo po K 1.25 v vsaki lekarni, drogeriji in trgovini z mineralnimi vodami. — Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzerl, Dunaj IV/1, Grosse Neugasse 17. 3431 37

Edina izborna priložnost za nakup za trgovce manuf. blaga in za krošnjarje naravnost iz tovarne!

Razpošilja se tudi zasebnikom.

40 metrov ostankov po želji sorlirano 15 K

Barhant v lepih vzorcih za obleke, bluze in spod. obl. Flanel, lepo krizaste, za srajce in bluze. Delen, z robom, za obleke in bluze. Angleški cejfr, 60 cm širok, za pisane srajce, prsa za srajce in bluze za dame. Modrikasto blago za kuhinjske predpasnike in domače obleke. Kanafas za posteljne prevleke v živahnih barvah. Oksforda za moške srajce, izborna trpežne kakovosti. Krizet, barvan, za spodnja krila, tkan iz debele tivarine.

Nikake rizike! Znesek se takoj vrne, ako blago ne ugaja in se lahko pošiljatev nerazpisano nazaj pošlje. Čez 1000 priznanih pism od 1./1.

40 metrov finega, pobeljenega rumbarškega platna za najfinejšo živino in posteljno perilo, sortirano z belim krizetom za spodnje perilo samo K 17-30. Gotove, zrobljene rjuhe brez šiva, 95 cm dolge, 150 cm široke, iz najboljšje tkanine, trpežne kakovosti, zamčeno platno, kos K 2-40. Najmanjše naročilo 6 kosov. Pošilja po povzetju.

Tkalnica R. Horner, Nachod (Češko).

Pri naročilu 3 zavojev poštnine prosto. Zbirko vseh mojih izdelkov s tovarniškimi cenami priložim vsakemu zavoju za poskušnjo zastoj, drugače samo proti pošiljavi 60 vin. v znakah. 2487 20-1

# H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg

razpošilja: ure, zlatnino in srebrnino

na vse kraje sveta, obrnite se zanesljivo na domačo slovo, tvrdko!

Veliki novi cenik zastoj.

Novost: Ploščnata, tenka, prava nikelnasta Anker-Ros-

kopf ura na 6 kamnov, pokrovi ostanajo vedno beli, prav natanko 36 ur idoč.

.. K 4.50. Srebrne ure od 6 K naprej.

Velikotno jamstvo - Ako blago ne ugađa, se denar vrne nazaj.

Soboljske verižice s slov. trahovi nikelnasta K 1.20, srebrna .. 5.-

2173 21-1



## Puške!

Lancaster . od K 28.-  
Flöbertpuška . . . 8-50  
Pištola . . . 2.-  
Samokresl . . . 5.-

Poprave ceno. Ilustrirani cenik franko. 870

F. Dušek, Opatovo 123, Češko.

Nervozni, bolni na želodcu, srcu ali prsih, ali oni, ki trpe na pomanjkanju spanja, omotici, tresenju, epilepsiji, naj pijo vsak dan mesto kave

Rosen-ov krepljeni lare-dlini čaj teon. Karton za poskus K 1.10, 6 kart. K 6. Najmanjše naroč. 2 kart. Glavna zaloga: Laksarski Filip Baso v Sittendorfu 85/22 pri Donsko, N. Avstr. 1960 1

## Posteljna vlaga.

Odstranitev takoj z uporabo „WACH AUF“, zakoni to varovano. Starost in spol se nanašajo. Knjižico pošlje zastoj „Zavod Resculap“ 431, Regensburg, Bavarsko. 2284 32-1

## Razširjajte Domoljuba.

### CENO POSTELJNO PERJE.

1 kg svega skubljenega perja K 2, polbelega K 280, belega K 4, finega K 6, najboljšega skubljenega K 8, sivga perja K 8, belega K 10, prsnega perja K 12, od 5 kg nadalje poštne prosto.

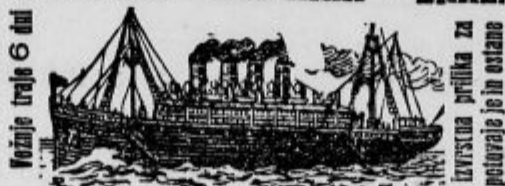
Dovršene postelje bogato napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega rdečega, modrega, belega ali rumenega Inlet-nanking-blaga, 1 pernica vel. 180x116 cm z 2 blazinama, velikost 80x53, napolnjena z jako lepim mehkim perjem K 16, s polpuhom K 20, s puhom K 24; posamezne pernice K 12, 14, 16; vzglavnica K 3, K 350, K 4. - Pernice 180x140 cm velike K 15, 18, 20; vzglavnica 90x70 ali 80x80 cm K 450, 5.-, 550. Spod. pernice iz gradla 180x116 cm K 13.-, 15.-. Razpošilja proti povzetju pošt. prosto pri naročilu od 10 K dalje.

M. Berger v Dešenici št. 1011. Češki les. Za neugajajoče denar nazaj ali se blago zamenja. - Ceniki o žimnicah, odejah, prevlekeh in vsem drugem F 717 posteljnem blagu zastoj in pošt. prosto. 62-1

## Posestvo na prodaj

obstoječe iz hiše ter vsega gospodarskega poslopja v dobrem stanu. Njiv za 22 mernikov, travnikov za 4 goveje živine, 6 orolov hoste (gozda). Cena 1200 K. Več se poizve pri lastniku Jožefu Kos-u v Kapljivasi, p. Tržišče, Dolenjsko. 2429 3-1

## HAMBURG - AMERIKA - LINIE.



z najnovejšimi leta 1905 in 1906 zgrajenimi velikanskimi parniki „Amerika“ 24.000 ton 250 0 ton torej še enkrat večji kakor do sedaj veliki parniki z 8-12000 tonami 385 26-1 Kolodvorske ul. št. 28 Odhod iz Ljubljane vsaki ponedeljek torek in četrtek v tednu.

## Dva črevljarska pomočnika

sprejme takoj Josip Golobič, črevljarski mojster, Sv. Križ pri Kostanjevici. - Plača visoka. - 2499 2-1

## Na prodaj je lovski pes.

Več se izve pri županstvu Zalog na Gorenjskem (pri Komendi). 2500 1-1



Putniki v Ameriko! Kateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na Simona Hmetetka v Ljubljani Kolodvorske ulice 28. Hmetetkova Pojasnila daje se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanesljivi zastopniki.

48 do 45 metrov za 15 kron Za trgovce in zasebnike se nudi izbora prilika, da si nakupijo izbrane ostanke cefira, oksforda, kanevasa in višnjeve tkanine, vse zajamčeno brezhibno in pristnobarvno, najboljša kakovost. Dolgost ostankov 6-10 m. Za neprimerno se dena vrne. Najmanj se more naročiti poštni zavoj 40-45 m. Razpošilja po povzetju Julij Kantor, tiskalnica v Babju pri Nachodu, Češko.

2507 1-1 Opr. šte. Ne 1. 105/9

## Prostovoljna sodnijska dražba posestva.

Pri c. kr. okrajnem sodišču v Dobrlivesi se na prošnjo lastnika Janeza Terlep prodaja na javni dražbi naslednji predmet:

Novakovo posestvo v Kamenu v l. št. 1 kat. občina Kamen, ki meri 9 ha, 18 a, 48 m² in znaša čisti dobiček 112 K 70 vin. in sicer:

I. hiša št. 6 v Kamenu in gospodarsko poslopje, 8 njiv, 3 travniki, 4 pašniki, 1 vrt, 5 gozdov;

II. premičnine in sicer živino: 1 vol, 2 kravi, 1 kobilica, 6 prašičev, krma in žito, vsa hišna in gospodarska oprava (izvzemši hišno oropvo v 2 sobah in v kuhinji);

III. cela nasetev; skupaj za izključno ceno 18.000 K. Jamščina znaša 200 K.

Pri posestvi bo od davna gostilničarski obrtovan.

Prebitek črez vknjiženi dolg se mora v treh mesecih po dražbi v c. kr. notarski pisarni v Dobrlivesi v gotovini položiti, in sicer z 4% obresti od dne dražbe.

Ponudbe pod izključno ceno se ne bodo sprejemale.

Dražbeni pogoji in zemljiškoknjižni izpisek se lahko v pogledajo pri tukajšnji sodnji.

Dražba se vrši

20. septembra 1909 ob 2. uri popoldne na licu mesta v Kamenu.

C. kr. okr. sodišče Dobrlaves, oddelek I dne 1. septembra 1909.

Nikake plešavosti Nikakega izpadanja las Nikakega prhljaja po kratki uporabi moje oblastveno zavarovane Ella-pomade za rast las in brade. Slрого rečno! Uspeh presenečen! Stari in mladi, gospodje in dame naj uporabljajo samo Ella-pomado za rast brade, las in obrvi. Nesškodljivost zaupanja! Varuje pred prezgodnjo osivelostjo, daje lasem čudovit lesk in polnost. Mnogoštevilna priznanja pisma iz vseh delov sveta. Odlikovana: Paris 1909 s častno diplomom, zlato kolajno in častnim križem. Dobiva se pri gospe: Kamili Mitzy, Moribar (Stojarsko), Goethejeva cesta 2s - Naročila samo proti povzetju ali ako se pošlje denar naprej - Cena: 1 lonček K 2.- in K 3-40, 3 lončki K 5.- in K 8-50.

Daje po

4 1/2 %

## Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19 registrovana zadruga z omejenim poroštvo Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in jih obrestuje po 4 1/2 % brez odbitka, tako, da dobi vlagatelj od vsakih vložnih 100 K čistili 4 K 50 v na leto. Rentni davek plačuje društvo samo. Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo. Daje tudi svojim članom predujme na osebni kredit, vračljive v 7 in pol letih (90 mesecih ali 390 tednih) v tedenskih, oziroma mesečnih obrokih, kakor tudi posojila na zadolžnice in menjice.

Dr. Fr. Dolšak l. r., zdravnik v Ljubljani, podpredsednik,

Prelat A. Kalan l. r., predsednik.

Kanonik I. Sušnik l. r., podpredsednik.

Ponudimo vsako poljubno množino:

## zarezane strešnike prve vrste

zidake, lončene peči, portland-cement najboljše vrste, šamotne plošče za tlakovanje cerkva, hodnikov i. t. d.

### F. P. VIDIC & KOMP., LJUBLJANA.

Na zahtevo pošljemo radevolje vzorce in prospekte takoj brezplačno.

490

2961 — Ustanovljeno 1832. — 52—4

### Priznane najboljše oljate barve

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurenco po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

**Adolf Hauptmann, Ljubljana**

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja. Zaloge slikarskih in pisarskih predmetov.

Ilustr. ceniki se dobe brezplačno.

Najnižje cene pri „Janezu“ na Vodnikovem trgu!

Priporočila se slav. občinstvu domača trgovina

### JANKO ŽELEZNIKAR

Ljubljana, nasproti Vodnikovega spomenika

kjer je vedno velika izbrana zaloge vsakovrstnega

1035 blaga za moške in ženske obleke 38-1

od najcenejše do najfinejše vrste, dalje vsakovrstnih rut,

nogavic, predpasnikov, najboljše kotenine itd.

**NAJNIŽJE CENE! NAJBOLJŠE BLAGO!**

Ta trgovina ni v nikakoli zvezi z ono pri „Janezu“ v Lingarjevih ulicah



V Ameriko  
in Kanado

sklona, cena  
in varna

vožnja s **Cunard Line**

B 2927

Biljni odhod iz domače luke

Trsta: Carpathia 21. septembra, Ultonia, 12. oktobra, Pannonia 26. oktobra 1909.

Iz Liverpoola: Lusitania, (najboljši, največji in najlepši parnik sveta) 18. sept., 16. oktobra, Mauretania 25. septembra, 23. oktobra 1909.

Pojasnila in vožne karte pri **Andrej Odiassek, Ljubljana**, Slomškove ul. 25, blizu cerkve Srca Jezusovega.

Išče se popolnoma zanesljiv

### KOČIJAŽ

ki je tudi za vsako drugo vožnjo in delo vporabljen. Kje pove uprava lista. 2387 3-1

### NAJBOLJŠI ČEŠKI IZVOR!

Ceneno posteljno perje!

1 kg sivlega skubljenega, dobrega perja 2 K; 1 kg boljega K 2 40, polbelega K 2 80, belega 4 K, belega skubljenega K 5 10, 1 kg izredno finega, snežnobelega, skubljenega K 8 40 in 8 K; 1 kg sivlega puha 8 K in 7 K; 1 kg belega puha 10 K; najfinejši prani puh 1008 50-1

12 K. — Pri odjemu 5 kg se pošlje franko.

**Dovršene postelje** zelo napolnjene, iz zelo gostega jako trpežnega, rdečega, modrega belega ali rumenega nanking-bлага, pernica, 180 cm dolga, 116 cm široka z 2 blazinama, vsaka 80 cm dolga in 56 cm široka napolnjena z jako lepim, mehkim perjem 18 K, z izredno finim polpuhom 20 K, z najfinejšim sivim puhom 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K; blazine 8, 8 50 in 4. — Za neprim. denar nazaj. Zamenjava dopustna. Po povz. od 18 K višje franko.

**S. BENISCH v Dešenici št. 71, Čechy.**

Ceniki zastoj in franko.

Prodase pod ugodnimi pogoji in za nizko ceno

## enonadstropna hiša

na Selu pri Ljubljani, Poljska cesta št. 20.

Poizvedbe v pisarni **dr. Frana Poček**,

odvetnika v Ljubljani, Stari trg št. 30

1914 (1)

## Dr. Josip Strašek

zdravnik v Novem mestu

se preseli

15. septembra v nekdanjo Guštinovo hišo,

Glavni trg št. 63

ter izvršuje poleg zdravniških

tudi vsa zobozdravniška

in zobotehnična dela.

Najboljši profil

**kurjilim očesom**

velški-radikal obliž za kurja

očesa 1 zavoj 40 vinarjev

Velško-radikal sredstvo za

kurja očesa 1 stekel. s co-

picem 60 vin.

Protiv naprej plačila v

znankah z 20 vin. za

poštino je pristno le pri

C. Richterjevi lekarni pri

„ORLU“, Weiss št. 12.

Istotam sloviti velški

obliž proti trganju in

revmi po K 1.—. Pozor

na reg. varstv. znamko.